ఆంధ్రమహిళ

MARCH 1949 ANDHRA MAHILA ANNAS 6

ఆంధ్రమహిళాసభలో గౌ. సర్దార్ పటేలుగారికి సన్మానము
ప్రార్థనసమయంలో దృశ్యము

పారిశ్రామికవిద్యాలయ ద్వారమున
పటేలుగారిని పూలమాలాలంకృతులను జేయుట

కృతజ్ఞత

శ్రీ. శ్రీ. పిఠాపురం మహారాజావారు, ఆంధ్రమహిళా సభలో, గౌ. సర్దార్ పటేల్ గారికి జరిపిన సన్మాన సందర్భములో, రూ. 100/- విరాళ మిచ్చిరి. ఆదినుండి, దాతగా, సభయందు వీరు జూపుచున్న ఆదరాభిమానములకు మా హృదయపూర్వక కృతజ్ఞత.

ప్రావిన్షియల్ కోఆపరేటివ్ బాంక్‌వారు, తమ సత్కార్య నిధినుండి, పారిశ్రామిక విద్యాలయమునకు రూ. 250/- విరాళముగా యీ సంవత్సరముకూడ నిచ్చిరి. గత రెండు సంవత్సరములు వీరు రూ. 500/-, 250/- యీ విద్యాలయమునకు విరాళమిచ్చి యుండిరి. వీరి ఆదరమునకు మా కృతజ్ఞత.

ఈ దిగువ పేర్కొనబడినవారు, ఒక్కొక్కరు, రూ. 100/- విరాళముగనిచ్చి, మహిళాసభకు యావజ్జీవ సభ్యురాండ్రుగా నెన్నుకొనబడిరి.

శ్రీమతి జుటూరి. సరోజనీ దేవిగారు,

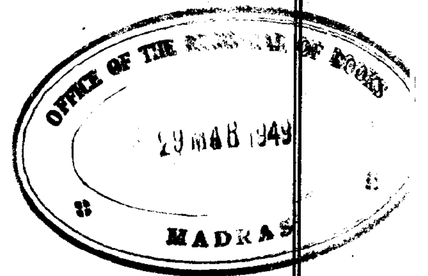
శ్రీమతి తురగా. సీతాలక్ష్మి నారాయణగారు,

శ్రీమతి ఎస్. రాధాకృష్ణ స్వామిగారు,

శ్రీమతి సి. కమలమ్మ వరదప్ప నాయుడుగారు,

శ్రీమతి విజయలక్ష్మి చంద్రశేఖర్‌గారు,

శ్రీమతి దోమా. నాగరత్నమ్మగారు.

వీరికి మా కృతజ్ఞత.

టెలిఫోన్ :
నెం. 2918

టెలిగ్రాములు :
"INSEC"

మైసూరు
గవర్నమెంటు ఇన్సూరెన్సు డిపార్టుమెంటు

పబ్లిక్ బ్రాంచ్

సంఖ్యలు సమాచారము చూస్తే సంగతులు మీకే తెలుస్తాయి

(క్రొత్త వ్యాపారపు లెక్కలు)

సంవత్సరము.	జరిగిన భీమాలు.	ఖరారు చేసిన మొత్తాలు
1942-43	5393	60,08,200
1943-44	7377	82,39,200
1944-45	11011	1,24,20,100
1945-46	11936	1,46,81,700
1946-47	12936	1,64,85,100

చెల్లించిన మొత్తాలు (మరణము, పరిపక్వము ఐనవి)

రూ. 70 లక్షలకంటె హెచ్చే

కడచినసారి యిచ్చిన బోనస్ — సాలీనా వెయ్యికి 18 రూపాయలు

(ఇండియాలోకల్లా ఎక్కువ మొత్తం)

30-6-48 నాటికి తేలే లెక్కలు మంచి ఫలితాలు ఇవ్వనున్నాయి

భీమాచేసి భవిష్యత్తుకు భద్రపడండి

దయచేసి బెంగుళూరు కార్యదర్శినిగాని దగ్గర ఏజెంటునుగాని దర్యాప్తు చేయండి

MYSORE GOVERNMENT INSURANCE DEPT.

ఆంధ్రమహిళ

సంపుటి 5 :: మార్చి '49 :: సంచిక 11

ముఖచిత్రం : అమరజీవి సరోజినీ నాయుడుగారు.

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., బి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నఘంటమ్మ, యం. యే., యల్. టి.

—: ప్రచురణ :—

ఆంధ్రమహిళా సభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా అయిదు రూపాయలు

సంపుటి 5 | మార్చి 1949 | సంచిక 11

అమరజీవి సరోజనీ నాయుడు

మధురకవి, సుప్రసిద్ధ వక్త, మహామేధావి,

సంఘసంస్కారి, రాజకీయవేత్త,

వనితలలో వజ్రము,

భరతమాత యనుంగు పుత్రి,

బాపూజీ యనుంగు శిష్యురాలు

మార్చి 2-వ తేదీ బుధవారము తెల్లవారుఝామున 2-30 గంటలకు గుండెజబ్బువలన మృతినొందిరి.

రమారమి అర్ధశతాబ్దము, అకుంఠిత దీక్షతో, అపూర్వపటిమతో, స్వాతంత్ర్యసమరములో మహిళలకేగాక, పురుషులకుగూడ నాయకత్వమును వహించి, వనితాలోకమునకే వన్నెదెచ్చిన వీరనారి, నేటి సంయుక్తరాష్ట్రపు గవర్నరు, డెబ్బది ఏడుల వృద్ధనారి, శ్రీమతి సరోజనీ నాయుడు. "జగమెరిగిన బ్రాహ్మణునకు జంధ్యమెందుల" కన్నట్లు, ఆమెను గూర్చి విపులముగ వ్రాయుట అనవసరము.

ప్రఖ్యాత వంగ బ్రాహ్మణులైన చట్టోపాధ్యాయ కుటుంబమునబుట్టి, బ్రహ్మ సమాజ వాతావరణములో పెరిగి, పాశ్చాత్య విద్యాకళాశాలలలో ఉన్నత విద్యను బడసిన యీమె, విద్యార్థి దశనుండియు, కవయిత్రిగా, వక్తగా ప్రశంసనొందినారు. వీరు ఆంగ్లమున రచించిన గీత

ములు వీరియొక్క ఆంగ్లభాషా పటిమకు, భావసరతళకు విపుల తార్కాణములు. హిందీ, ఉరుదు, ఆంగ్లభాషల మూడింటిలో వీరు ప్రఖ్యాత వక్తలు. ఉద్రేక పూరితములైన ఊహాపరంపరలు యీమె మధుర వాగ్ధాటిలో ఉయ్యాలలూగెడివి. ఈమె ఉపన్యాసములు ప్రబోధ గీతా గానములు. ప్రాక్ దేశపు నైటింగేలను బిరుదు సార్థక నామధేయ మీమెకు.

భరతమాత దాస్యవిముక్తికై, మహాత్ముని అడుగు జాడల ననుసరించిన యువతులలో ప్రప్రథమురాలీమె. బాపూజీ ప్రియశిష్యురాలు. ధీశక్తిచే, క్రియాశక్తిచే, కాంగ్రెసు అగ్రనాయకులలో నొకరైయై, కాంగ్రెసు కేంద్రపాలకవర్గములో సభ్యురాలై, అమూల్య సేవజేసిన స్త్రీరత్నము వీరొక్కరేయని చెప్పవచ్చును. 1925 వ సం॥లో అఖిల భారత కాంగ్రెసు అధ్యక్షత పదవిని వహించిరి. ఈ భాగ్యము స్త్రీలలో వీరికొక్కరికే లభించినది. రాష్ట్ర గవర్నరుగా నియోగింపబడుటకుకూడ స్త్రీలలో నీమెయే ప్రథమురాలు. పట్టుదలలో, ధైర్యసాహసములలో, జోన్ ఆఫ్ ఆర్క్, ఝాన్సీలక్ష్మి, చాంద్ బిబీ మొదలగు నారీమతల్లులను మరిపింపజేసి, అహింసా అస్త్రముతో స్వాతంత్ర్య సమరములో పోరాడిన యోధాగ్రగణ్య, శ్రీమతి సరోజనీనాయుడు, వీరనారీ లోకానికో పెద్దవెలుగు.

సంఘసంస్కరణలో, దేశభక్తిలో, త్యాగపరతలో, రాజకీయ వ్యావహారిక విజ్ఞానములో యీమెకీమెయే సాటి పరతంత్ర భారతావనిలో అహింసాయుధముతో వైరి నెదిరించి నిలచిన ధీరురాలు, స్వతంత్ర భారతావనిలో అహింసా సూత్రమును వ్యాపింపజేయుచు, దేశాభివృద్ధికై సేవజేయగలుగునట్లు భగవంతుడు సంపూర్ణ ఆయురారోగ్యములను ప్రసాదించుగాక యని నిన్నగాక మొన్న ఉచ్చరించిన యీ ప్రాక్కుతోనే, యింత శీఘ్రకాలములో, దివంగతయైన ఆమె ఆత్మకు పరిపూర్ణశాంతి గలుగుగాక యని భగవంతుని ప్రార్థించనలసిన దురదృష్టము మనదైనది.

భారతమాత యనుంగు పుత్రియగు యీమె మృత్యువుచే, అఖిల భారత కాంగ్రెసుకూ, భారతనారీ లోకానికే గాక, భారత ప్రజలకందఱకూ, తీరని లోటు కలిగింది. 33 కోట్ల భారత ప్రజలతోపాటు, ఆంధ్రమహిళ యీ అమరజీవి యాత్మ శాంతికై అశ్రుసిక్త భక్త్యంజలిని సమర్పిస్తూఉంది.

ఉపప్రధాని హెచ్చరిక

ఉపప్రధాని సర్దార్ పటేలు, మన ప్రాంతాలకు వచ్చి, 12 సంవత్సరములై పోయినది. బహుకాలానికి జరిగిన ఆయనరాక ప్రభుత్వానికి, ప్రజలకు, కాంగ్రెసువారికి, కాంగ్రెసేతరులకు, ప్రజాసేవ చేయుచున్నా మనుకొనుచున్న తదితరులకు, వారు వీరననేల, ఎల్లరకు, ఆత్మవిమర్శన కొక యవకాశమును కలిగించింది. మదరాసులో, మైసూరులో, హైదరాబాదులో, అన్ని ఉపన్యాసాలలోనూ, సర్దార్ చెప్పింది ఒకటే విషయము - "ప్రస్తుత పరిస్థితులు చక్కబడక పోతే, కుల మత భాషాతత్వాలు, రాజకీయశాఖా విభేదాలు, యీ విధంగా వ్యాపించిపోతే, సిద్ధాన్నము బోరగిలపడ్డట్టు, చేజిక్కిన స్వరాజ్యము భూపతనము కాగలదు, జాగ్రత్త! జాగ్రత్త!!" అంటూ, ఉన్నదున్నట్లు, నిర్మొగమాటంగా, నిష్కపటంగా, నగారావాయించి, యీ నిర్వివాదాంశాన్ని నొక్కి వ్రాక్కుచ్చారు. బానిస శృంఖలాలు వీడినా బానిసదృక్పథము పోలేదన్నారు. స్వార్థపరులచేత, యీ స్వాతంత్ర్యము కోతికి కొబ్బరికాయచిక్కిన చందమైనదన్నారు. ఏ ఉత్తమ సూత్రాలచే యీ స్వరాజ్యము సిద్ధించినదో, ఆ సూత్రాలను విస్మరించు వారిపట్ల యీ స్వాతంత్ర్యము సార్థకము కానేరదన్నారు.

వీరి విమర్శ ముమ్మాటికి తథ్యము. స్వాతంత్ర్యమంటే హక్కులు, అధికారము అనుభవించుటయనునదే మనభావన. హక్కులనుభవించు వారు బాధ్యతల నంగీకరించాలను ప్రాథమిక విషయము మనము బొత్తిగా మరచిపోయినాము. అదను దొరికినది గదాయని అగ్రపదవులనున్న వారు వీలైనంతవరకు, తామిదివరలో చేసిన త్యాగమునుదానికి సరియైన మూల్యమును సేకరిస్తూ, అధికారమును చలాయిస్తూ, బంధువులకు ప్రీతి గొల్పుతున్నారు. "స్వరాజ్యమంటే యిదే కాబోలు, జీవితావసారాలకే కరువు సంభవించింది. కొరివితో తలగోక్కున్నట్టు, డబ్బుపెట్టి తద్దినము కొనితెచ్చుకున్నట్లు, ఎందుకొచ్చిన స్వరాజ్యమిది? తెల్లవారి పరిపాలనే నయము. కూటికీ గుడ్డకూ అయినా సమృద్ధియుండెడిద"ని విలపిస్తున్నారు సామాన్య ప్రజ. "పనులు తగ్గించాలి - జీతాలు ఎక్కువ యివ్వాలి - లేకపోతే, స్వరాజ్యము వచ్చినలాభం మాకేముంది?" అని అడుగడుగునకు, తుమ్మితే వూడిపోయే ముక్కువలె, సమ్మె బెదిరింపులను జారీ చేస్తున్నారు, కార్మిక బృందమంతా. ఇదేయదను తాము ప్రాముఖ్యతకు వచ్చుటకని, కులకక్షలు, మతకక్షలు, భాషా రాజకీయ కక్షలను పెక్కులు పెల్లగించి, నాయకులమని భుజాలు తట్టుచున్నారు, కొందఱు స్వార్థపరులు.

సత్య అహింసలనెడి రెండు దివ్యాస్త్రములచే సంపాదించిన స్వరాజ్యమిది. విశ్వ మానవ ప్రేమ, సర్వమత సామరస్యము దీనియొక్క లక్ష్యములు. స్వరాజ్యప్రదాత బాపూజీ యీ లక్ష్య

సిద్ధికై నిర్ణయించినది నిర్మాణ కార్యక్రమము. ఈ కార్య క్రమములో, సత్య అహింసా ప్రచార మునగాని, గృహపరిశ్రమలచే స్వయంసమృద్ధి ప్రణాళికను ఏర్పాటు చేయుటలోగాని, ఏక రాష్ట్ర భాషా ప్రచారమునగాని, యింకా నిర్మాణ కార్యక్రమ ప్రణాళికలోని ఏ విభాగములోగాని, ఏ బాధ్యతను పూనుకుని నిర్వహించుచున్నారు పై పేర్కొనిన వివిధ తెలగలవారు అనునది, అడుగ వలసిన ప్రశ్న - ఇదే మనము యిప్పుడు చేసికొనవలసిన ఆత్మవిమర్శ.

శ్రీ కీ. శే. సరోజనీదేవి
స్మారక సభ

2-3-'49 బుధవారము సాయంకాలము ఆంధ్రమహిళా సభలో దివంగతులైన శ్రీమతి సరోజనీ నాయుడుగారి స్మారక చిహ్నముగా, స్త్రీల బహిరంగ సభ జరిగినది. శ్రీయుత బులుసు సాంబమూర్తిగారు అధ్యక్షత వహించిరి. 5 గం. నుండి సభ బాలికలు సూత్రయజ్ఞముచేసిరి. 5-30 గం.కు సమావేశము ప్రార్థనగీతములతో ప్రారంభమైనది. సభాధ్యక్షులు శ్రీమతి సరోజనీదేవిగారిని గూర్చి ఉపన్యసించిన పిదప, ఈ దిగువ తీర్మానమును చదువగా సభా సదులు, గౌరవ పూర్వకముగ నిలచి, తమ నిశ్శబ్దముతో తీర్మానమును ఆమోదించిరి.

"ప్రఖ్యాత నారీరత్నము, దేశసేవాపరాయణి, స్వార్థత్యాగిమైన, శ్రీమతి సరోజనీ నాయుడుగారి అకస్మాత్తు మృత్యువునకై యీ సభవారు తమ విషాదమును తెలియబఱచుచున్నారు. దేశమునకు, అందు ముఖ్యముగా స్త్రీ లోకమునకు యీమె చేసిన అపారసేవను, భక్తి పూర్ణముగ సంస్మరిస్తూ, ఈమె ఆత్మశాంతికై భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారు."

తీర్మానానంతరము, శ్రీమతులు అమ్మన్నరాజాగారు, ముత్తులక్ష్మిరెడ్డిగారు, మేరీక్లబ్బువాలాగారు, బీగమ్ అమిరుద్దీన్‌గారు, లేడీ శంకరయ్యర్‌గారు శ్రీయుతులు పూటుకూరి నరసింహారావుగారు, త్రిలోకేకర్‌గారు, బషీర్ అహమ్మద్ సయ్యత్‌గారు, వెంకట్రామన్‌గారు, తెలుగులో, అరవములో, హిందీలో, ఆంగ్లములో, శ్రీమతి సరోజనీ నాయుడుగారి సేవా జీవితాన్ని గూర్చి ఉపన్యసిస్తూ వారి మృత్యువువలన, ప్రస్తుతము దేశమున కొరక తీరని వెలితి కలిగినదని చెప్పారు.

'జనగణమన' గానముతో సభ ముగిసినది.

భారత ప్రభుత్వ ఉపప్రధాని

గౌ. సర్దార్ వల్లభాయి పటేల్‌కు సన్మానము

"గాంధీ మహాత్ముని ప్రవచన సూత్రావలంబనయే సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమునకు సరియగు రాజబాట. మనము గాంధీమహాత్ముడు చూపిన మార్గమున పోవుట లేదు అందుకు విభిన్న మార్గము ననుసరించు చున్నాము. కావుననే మనకు సంపూర్ణ స్వరాజ్య మందుబాటునందు లేదు. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము మనకు కరతలామలకము కావలెనన్న, మనము ఐకమత్యముగా నుండుట సహనభావము కలిగియుండుట, నేర్చుకొని మహాత్మునిచే నిర్ధరింపబడిన, అసంపూర్తిగా విడువంబడిన నిర్మాణ కార్యక్రమము కొనసాగించవలెను."

శ్రీమతి దుర్గాబాయిగారు చాలా జబర్దస్తీ స్త్రీ. పురుషులను మించి ఆమె పెక్కు కార్యములను నిపుణతతో నిర్వహించుచున్నారు.

"ఆంధ్రమహిళా సభలో జేయుచున్న నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమము నాకెంతయు సంతసమును గూర్చుచున్నది." అని గౌ. సర్దార్ పటేల్ ఆంధ్రమహిళా సభలో ప్రసంగించిరి.

సమావేశ వివరములు

ఫిబ్రవరి 23-వ తేదీ ఉదయం 9 ఘంటలకు భారతదేశ ఉపప్రధాని సర్దార్ పటేల్, ఆంధ్ర మహిళాసభ ప్రాంగణమున, సభా కార్యదర్శినులిరువురి చేతను, బులుసు సాంబమూర్తిగారి చేతనూ ఆహ్వానితులై లోనికిం గొనిరాబడిరి. ఆంధ్ర మహిళాసభ విద్యార్థినులచే వారికి గౌరవ వందన మాచరింప బడినది. తరువాత సభ తాలూకు, దాతలు, ధర్మకర్తలు, కార్యనిర్వాహక సభ్యురాండ్రు, ఉపాధ్యాయినీవర్గము వారికి పరిచయము చేయబడిరి. సభ వసతి గృహము, పారిశ్రామిక విద్యాలయము, టెక్నికల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్, గ్రంథాలయము పరికించిన వెనుక సర్దార్జీ సభా స్థలికిం గొనిరాబడిరి. వారితో వారి కుమార్తె శ్రీమతి మణిబెన్ పటేల్ కూడ ఉండిరి. ఉపప్రధాని ఆసీనులైన వెనుక కరతాళ ధ్వనుల మధ్య పుష్పమాలాలంకృతులు కావింపబడిరి.

ఈ సభకు ఆంధ్ర కేసరి శ్రీ టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారు, మద్రాసు ప్రధాని రామస్వామి రెడ్డియార్, రాష్ట్ర మంత్రులు, సీతారామ రెడ్డి, భక్తవత్సలం, న్యాయపతి రాఘవరావు, పళ్లంరాజు, సుందరరావునాయుడు, మదరాసు మేయరు మొదలగు పురప్రముఖులనేకులు విచ్చేసిరి.

ప్రార్థనానంతరము, ఆంధ్రమహిళా సభ కార్యదర్శినులగు, శ్రీమతి చెన్న ఘంటమ్మగారు తెలుగునందును, శ్రీమతి జమునా బాయిగారు ఆంగ్లమునందును, స్వాగత పత్రములను చదివిరి. ఆ పత్రములు అందమైన నగిషీ దంతపు

పేటిక యందుంచబడి ఉపప్రధానికి సమర్పింప బడినవి.

భారత ప్రభుత్వపు ఉపప్రధాని
శ్రీ గౌ॥ సర్దార్ వల్లభాయి పటేలుగారికి
ఆంధ్రమహిళా సభా సభ్యులచే సమర్పింపబడిన

స్వాగతపత్రము

మహాశయా, నాయకాగ్రణీ!

అపురూపమైన తమ రాక మాకెంతయు గౌరవ దాయకము, సంతోష ప్రదాయకము నైనది. నేడు, మహిళా సభ చరిత్రలో సువర్ణాక్షరముల లిఖింపతగు సుదినము.

పూజ్య బాపూజీ వారసులుగ, జాతీయ బల సంపత్తిని వృద్ధిజేసి, దేశ స్వాతంత్ర్యమును సుస్థిరమొనరింప వలసిన గురుతర బాధ్యత తమదైనది. ఈ మహోత్కృష్ట కార్య నిర్వహణలో, మా శాయశక్తుల తమ ఆజ్ఞానువర్తులము కాగలమని విన్నవించు కొనుచున్నాము.

ఎనిమిదేండ్లుగ, జాతి, మత, వర్ణ, భాషావిభేదములను విస్మరించి, స్త్రీ జనాభ్యుదయమునకై మేము ఒకించుక సేవ చేయుచున్నామని తెల్పుకొనుట ఆత్మస్తుతి కానోపదు. స్త్రీ జనాళికి వలయు విద్య, పరిశ్రమలు ఏర్పుట, స్త్రీలలో లలితకళలు, జాతీయసంస్కృతి పెంపొందించుట, హిందీప్రచారము, మాకు సన్నిహితమైన కార్యక్రమము. ఇదియు, నూతనముగా మేము తల పెట్టిన మాతా శిశు శరణాలయ నిర్మాణము కూడ, నిర్విఘ్నముగ కొనసాగుటకై తమ మంగళాశీస్సులను అభిలషించుచున్నాము.

తమరాకచే మాకుకలిగిన అపరిమిత ఉత్సాహము, మా సేవాకాంక్షను ద్విగుణీకృత మొనరింపగలదు. నిర్విరామమైన తమ కార్య క్రమములో, తమకు అతిథి సత్కారముచేయు సదవకాశమును మాకొసంగి నందులకు మా హృదయపూర్వక ప్రణామములు.

ఇట్లు
మద్రాసు, భవదీయులు,
ది 23-2-'49 ఆంధ్రమహిళా సభ సభ్యురాండ్రు.

స్వాగత పత్రమునకు ప్రత్యుత్తరముగ సర్దార్ పటేల్ హిందీ భాషయందు యీ క్రింది విధముగా ఉపన్యసించిరి:—

"నేను చాలాకాలమునుండి హైదరాబాదు చూడవలెనని తలంచుచుంటిని. దానికి సమీపముననుండే మద్రాసు చూచిన బాగుండునని అనుకొని యిక్కడకు వచ్చితిని. నేను రాబోవు ముందు శ్రీమతి దుర్గాబాయిగారు ఆంధ్రమహిళా సభను చూడమనికోరిరి. ఆమె జబర్దస్తీగల స్త్రీ. యితర పనులు పెక్కులున్ననూ నేను తప్పక చూచెదనని వాగ్దానము చేసితిని. దాని పర్యవసానమే నేడు మీ ఆంధ్రమహిళా సభ ఆహ్వానమును ప్రేమ పురస్సరముగా అంగీకరించుటకు గల కారణము. అది అటుండనిండు.

మన దేశము పారతంత్ర్యమునుండి బయట పడినదే కాని మన మింకనూ నిజమగు స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యములను బడయ లేదని వప్పుకొని తీరవలెను. మహాత్ముని త్రోవను మనము నడచుచుండుటలేదు. దేశమున రాజకీయకక్షులు ఎక్కువైనవి. ఒకరు కమ్యూనిస్టులు, ఒకరు సోషలిస్టులు, ఒకరు రాష్ట్రీయ స్వయం సేవకులు

అగుచున్నారు. దేశీయులందు తీవ్ర విభేదము లేర్పడుచున్నవి. ఎవరికి వారే దేశోద్ధరణకు పని చేయుచున్నామని తలంచుచున్నారు.

దేశము, పేరునకు మాత్రమే స్వాతంత్ర్యమును బడసినది. సరియగు స్వాతంత్ర్యము, శాంతి, దేశమునందు నెలకొనలేదు. బ్రిటిష్‌వారు దేశమును విడిచిపెట్టిరి. కాని మనము మన బానిసప్రవత్తులను వీడ జాలకున్నాము. పంజరమున నుండుట యలవాటుపడిన పక్షి, విడువ బడిననూ తిరిగి పంజరమునే జొరబడుమాదిరి, దాస్య విముక్తులమయ్యూ, మనకు బంధనములు వీడినప్పటికీ, కవాటము, తెరువబడి నప్పటికీ వెలుగు కానుపించు చున్నప్పటికీ, సరియగు మార్గము గానరాకున్నాము. పూర్వపు అలవాటులు, పద్ధతులు మార్చుకొనలేకున్నాము. ఏ మహనీయుని తపశ్చర్యతో స్వాతంత్ర్యమును బడసితిమో, వారి సిద్ధాంతములనే కాలదన్ను చున్నాము. వారు నిర్మాణకార్య క్రమము కొనసాగించమని ఆదేశించిన అది మనము పెడచెవిని పెట్టినాము. దాని ఫలితమే గుడ్డల కరువు. ఇట్టి దుష్ఫలితములు అరికట్టవలెనన్న ఆ మహనీయమూర్తి సత్య, అహింసాత్మకమగు నిర్మాణ పథకమును అనుసరించి కృషి సల్పవలెను. ఓర్పు, ఐకమత్యత కలిగియుండి, మన దేశ యౌన్నత్యమునకు మనము ఓపిన మట్టుకు సహాయపడవలెను. జాతి మత వర్ణ విభేదములను దరిజేరనీయవలదు. మతము వ్యక్తుల స్వాతంత్ర్యమునకు ఏమీ అడ్డురానంత వరకు అంగీకరించవలసినదే. అది సామాజిక వ్యవస్థకు సంబంధించిన విషయము.

దేశమునకు స్వాతంత్ర్య మెంత యవసరమో, జాతీయభాష ఒకటి ఏర్పడుట కూడా అంత అవసరమే. అట్టి భాషబహుసంఖ్యాకముగ ప్రజలకు వాడుక యందున్న భాషయై యుండాలి. మన జాతీయ భాషగా హిందూస్థానీ ఏర్పాటు కావలెనని గాంధీమహాత్ముని అభిమతమైయున్నది. కాన వారి సలహా ప్రకారము హిందీ ప్రచారము మనము గావించుట శ్రేయస్కరము.

ఇక్కడ జరుగుచున్న నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమము నా కెంతయు ముచ్చట కలిగించుచున్నది. సర్వ జాతి మత సమానత్వము మహాత్ముని ఆదర్శము. జీవిత ప్రధాన అవసరాలలో స్వయం సమృద్ధి ఏర్పాటులకై, గృహపరిశ్రమల యభివృద్ధి ఆయన రెండవ ఆదర్శము. చిన్న బాలికలు, యువతులు యిక్కడ వస్త్రము తయారు చేయుచున్నట్లు పెక్కుచోట్ల జరిగినచో జీవితావసరమైన గుడ్డకై మనకి కరువుండదు గదా! ఎవరి శక్తిననుసరించి, వారు యిట్టి నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమములో పాల్గొనినచో మనకు నిజమైన స్వరాజ్యము దక్కి యుండెడిది. ఇకనైననూ, మన భేద భావములను విస్మరించి, ఆశయములను సంస్మరించి, సరియైన పంథాను అనుగమించినగాని, మనకు స్వరాజ్యము వచ్చిన లాభము గానరాదు.

హైదరాబాదునందు కమ్యూనిస్టులు గత ఒకటి రెండు మాసములలో 250 మంది కాంగ్రెసువారిని హింసించి చంపినారు. వారి దుష్కృతములు రోజు రోజూ మితి మీరుచున్నవి. వారి పైనగాని, వారి సూత్రములపైగాని మా కెట్టి

విద్వేషములేదు. కాని వారు ఉపయోగించెడి సాధనములన్నా, పద్ధతులన్నా, మాకుసరిపడదు. అహింసాయుతమగు పద్ధతులలో వారు మాకు పోటీగా నిలబడవచ్చు కాని హింసాపద్ధతి ఉపయోగించిన ప్రభుత్వము వూరకుండ జాలదు. మనదేశ భవిష్యత్ నిర్మాణ సమయమున, మనమందరము అంతరంగిక విభేదములను మరచి, బాపూజీయొక్క నిర్మాణ కార్యక్రమమును కొనసాగించవలెనని కోరుచున్నాను. అట్లైన మహాత్ముని ఆశీస్సులు ఎల్లప్పుడు మన వెంటనే ఉండగలవు.

ఈ సంస్థయందు, మహాత్ముని నిర్మాణ కార్యక్రమాంశములను కొనసాగించుచుండుట చూడ ఎంతయు సంతోషదాయకము. ఈ సంస్థను చూడ నాకెంతయు వేడుకగా నున్నది. ఇట్టి సంస్థ పూర్ణాభివృద్ధి నొందగలదని ఆశించుచున్నాను."

"జనగణమన" గానముతో సభ ముగిసినది.

గౌ. సర్దార్ పటేలుకు, ఆంధ్రమహిళా సభ విద్యార్థినుల గౌరవ వందనము.

సంఘ సంస్కరణ చట్టములు

స్త్రీలయొక్క స్థానము.

ఫిబ్రవరి 16వ తేదీ సాయంకాలము, ఆంధ్ర మహిళా సభలో, సారస్వతశాఖ సభ్యురాండ్రకు ఉపన్యసిస్తూ, సంఘ సంస్కార చట్ట నిర్మాణ, అనుసరణలలో స్త్రీలయొక్క బాధ్యతనుగూర్చి, శ్రీమతి. మోనా హెన్సుమెన్‌గారు వివరించిరి.

ప్రారంభమున, అధ్యక్షత వహించిన శ్రీమతి మంగళాంబ, ఎమ్. ఏ. ఎల్. ఎల్. బి. గారు, శ్రీమతి మోనా హ్సెమెన్‌గారి సేవా జీవితాన్ని ప్రశంసిస్తూ, ఆ నాటి ఉపన్యాస విషయము ఎక్కువ వివాదయుతమైనదనీ, సంస్కరణ చట్టము ముందా, ప్రజాభిప్రాయము ముందా యను వాగ్వివాదములు యీ విషయమై పెక్కులుగల వనియు చెప్పిరి.

ఉపన్యాసకులు తదుపరి, ఆంధ్ర మహిళా సభలో జరుగుచున్న కార్య క్రమమును ప్రశంసిస్తూ, ఇట్టి సంస్థల ద్వారానే సంఘ సంస్కరణ చేయనగునని చెప్పిరి.

సహగమన నిరోధక చట్టము, అతి బాల్య వివాహ నిరోధక చట్టము, దేవదాసీ చట్టము, మధ్యపాన నిషేధ చట్టము, హరిజన దేవాలయ ప్రవేశ చట్టము, బహు భార్యాత్వ నిషేధ చట్టము, విడాకుల చట్టము, వితంతు వివాహ చట్టము, హిందూ స్త్రీల ఆస్తి హక్కుల చట్టములు, ఇత్యాదులే సంఘ సంస్కరణ చట్టములు. ఇట్టి సంస్కరణ చట్టముల అమలు జరుగుటకు తోడ్పడుట, ప్రజలందఱూ, అట్టిచట్ట బద్ధులై అనుసరించునట్లు ప్రబోధించుట, స్త్రీలు ముఖ్యముగా చేయవలసిన పనులు. ఏ సంస్కరణమైనను ఆదియందు బలవర్ధకములైన నిరోధ శక్తులకు పాలగును. శాసనోల్లంఘనము అనేక రీతుల రహస్యముగా జరుగుచునే యుండును. విద్యాధికులైన స్త్రీలు ప్రబోధమువల్ల, తమ యింటా బయటాకూడ సంస్కరణ చట్టములు అవిలంఘ నీయములుగ అనుసరించ బడునట్లు చూచుట అత్యవసరము.

ఉపన్యాసకులకు ధన్య వాదములతో, జన గణ మన గానముతో సభ ముగిసినది.

సర్వోదయ దినోత్సవము.

ది 30-1-49 తేదీ ఉదయం 6 గంటలకు మామూలుగా ప్రార్థనలు జరిగినమీదట విద్యార్థినులు, సూత్రయజ్ఞమును ప్రారంభించి ప్రశాంతముగను, నిరాడంబరముగను దినమంతయు దీక్షతో నూలువడకిరి. వేదికపై నుంచిన గాంధీ మహాత్ముని ప్రతిమకు ధూప దీప నైవేద్యాదులొసంగి అవనత వదనములతో, విషణ్ణహృదయములతో, భక్తిప్రపూర్ణ మనస్కులై మహాత్ముని ప్రియతమ గీతములనుపాడి, భారత జాతి జనకునకు భక్త్యంజలి సమర్పించిరి.

సాయంకాలము ఆ సభకు శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు, శ్రీమతి కడప రామసుబ్బమ్మగారు మొదలగు వారు హాజరైరి. అఖిల భారత కాంగ్రెసు మహాసభచే ఆమోదింపబడిన ప్రమాణస్వీకారము జరిగినది. శ్రీమతి జమునా బాయిగారు ప్రతిజ్ఞను చదివి వినిపించిరి. 'జన గణ మన' గీతముతో సమావేశము ముగిసినది.

21 వ అఖిలభారత మహిళా సమావేశము

21 వ అఖిలభారత మహిళా సమావేశము శ్రీమతి ఊర్మిళా మెహతాగారి ఆధ్వర్యమున గ్వాలియర్ లో జయప్రదంగా కొనసాగింది. డిసెంబరు ఆఖరు వారములో జునగాడ్ లో జరుగవలసిన సభ, వర్షములు లేమివలన అక్కడ తటస్థించిన కరువుబాధవలన ఆగిపోయినది. గ్వాలియర్ మహారాణివారి సౌజన్యము వలన, గ్వాలియర్ స్త్రీలు, జనవరి కడవారములో, తమ వూరనీ సమావేశముజరుప సాహసించారు. అయినా, భోజనవస్తువులు దొరకుట దుస్తరమైన యీ రోజులలో, రమారమి 400 మంది అతిధులకు భోజన సౌకర్యముల నేర్పాటు చేయనియ్యకొనుట, ఏ వూరివారికైనా సాహసమేయని చెప్పవచ్చును. ఇప్పటి వరకూ యిది యొక అలవాటుగా జరుగుచుండుటచే, ఎవరో ఒకరు యీ సమావేశ బాధ్యతను పైవేసికొని ప్రతి సంవత్సరము వరుస తప్పకుండా జరిపించుచునేయున్నారు. ఆహ్వాన సంఘమువారికి, నలుమూలలనుండి సమావేశమునకు వచ్చు ప్రతినిధి వర్గానికి గూడ, యీ సమావేశములు ఎంత వ్యయ ప్రయాసలకు కారణ మగుచున్నాయో, క్రమంగా స్థాయి సంఘము వారు గ్రహింపక పోలేదు. సంఘీభావము వృద్ధిపొందుటకు, స్త్రీల లోపర్యటన వాంఛకలిగించుటకు, వివిధ జాతి, మత, భాషా పద్ధతుల వారొకచో, సమాన వాంఛతో సమావేశమగుటకు, యిట్టి అవకాశములు కావలసియున్నను, ఫలితమునకు పదిరెట్లెక్కువ కష్ట కారణములగుట యిక మీదనివి రెండువర్షముల కొకతూరి జరిపించుట ఉత్తమమని స్థాయిసంఘమువారు నిర్ణయించిరి. యీనిర్ణయము ఒప్పుకోతగ్గది.

గ్వాలియర్ మహారాణియైన శ్రీ విజయరాజే సింధే ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షురాలు కావటము వల్ల, ప్రతినిధులకు వసతి సౌకర్యాలకుగాని, భోజన సదుపాయాలకుగాని, ఇతర సత్కారాలకుగాని లోటు లేకుండా, చక్కగా జరిగిపోయాయి. పరదా వదలి కొన్ని నెలలైనా కాకముందే, గ్వాలియర్ స్త్రీలు, తమ మహారాణి ఉదాహరణతో, తమ కార్యనిర్వహణయందు తెలివి తేటలు, చాక చక్యము చూపించారు. అతిధులందరు సంతసించునట్లు ఎక్కువ అభిమానముతోనూ, జాగ్రత్తతోనూ, లోటు లేని ఏర్పాట్లు గావించినారు.

శ్రీమతులు రాజకుమారి అమృతకౌర్, కమలాదేవి, హన్నామెహతా, రామేశ్వరీ నెహ్రూ, రేణుకారే, హానాసేన్, రక్షాశరన్, అనసూయాబాయి కాళే, మిథాన్ లామ్, యింకా యిత్యాది ప్రముఖ స్త్రీలు సమావేశమునకు విచ్చేసిరి. స్థాయి సంఘ సభ్యురాండ్రు, వివిధ ప్రాంత ప్రతినిధులు, తదితరులు చేరి రమారమి 400 మంది గ్వాలియర్ సమావేశమునకు పైనుండి వచ్చిన అతిధులు.

సమావేశ ప్రారంభమునకు ముందు రెండు రోజులు స్థాయిసంఘ సభ్యురాండ్రు తీర్మానించవలసిన విషయాలను గూర్చి చర్చించి, కేవ

లము ప్రాంతీయములు కానివి, ఒకజాతికి ఒక మతముకు, ఒక భాషకు ఒక శాఖకు మాత్రమే సంబంధించినవి గానివి, ఒక ముఖ్యమైన తీర్మానములు ప్రతినిధులందఱూ చర్చించి తీర్మానించ వలసినవిగా నిర్ణయించారు.

నూతన అధ్యక్షురాలు శ్రీమతి పూర్ణిమా మెహతాగారు, సమావేశ ప్రారంభ దినమున, అధ్యక్షపీఠము నలంకరించిన పిదప, ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షురాలగు, మహారాణీ విజయరాజే సింధేగారు, స్వచ్ఛమైన హిందీభాషలో స్వాగతోపన్యాసమును చదువుచూ, భారత స్త్రీల పూర్వ ఔన్నత్యాన్ని పునరుజ్జీవింప జేసే ఘనతర బాధ్యత యీనాటి స్త్రీలదేయని హెచ్చరించారు. మహారాజా సింధేగారు సీత, సావిత్రి, దమయంతి యిత్యాది స్త్రీ రత్నాలను కన్న యీ పుణ్యభూమిలో, నేటి స్త్రీలు తమప్రాచీన సంస్కృతిని దశదిశల చాటగలరను విశ్వాసమును వెల్లడించినారు.

అటుపైన అధ్యక్షురాలగు శ్రీ పూర్ణిమా మెహతాగారు, తమ సుదీర్ఘోపన్యాసములో, నేడు భారతావని నెదుర్కొనుచున్న క్లిష్ట పరిస్థితులను గూర్చియు, సమస్యా పరిష్కారములో స్త్రీల యొక్క బాధ్యతను గూర్చియు విపులముగ విమర్శించిరి. స్వాతంత్ర్యముతో తారసిల్లిన దేశవిభజన, శరణార్థుల సమస్య హృదయ విదారకమైనది. దేశమంతయు కుల మతద్వేషములు, కరువు కాటకములు తాండవ మాడుతున్నాయి. రెండు ప్రపంచ సంగ్రామముల దెబ్బచే లోకమంతయు కల్లోలితమైయున్నది. బాపూజీయొక్క సత్య, అహింసా విధానములుతక్క దేశమునకు శాంతి ప్రదాయకములు మరిలేవని ప్రపంచమునందలి ప్రముఖ నాయకులందఱూ తలంచుచు చున్నారు. ప్రపంచ శాంతి సంస్థాపనకు భారత భూమే మార్గదర్శి కావలెనని వారు ఆశించుచున్నారు. కనుక, బాపూజీ అనుచరులమైన మనము సర్వ విధములా ఆయన బోధనల నతిక్రమించక, అహింసాపంథాలో, నిర్మాణ కార్యక్రమములో నిమగ్నులము కావలసిన అదను వచ్చినది. సర్వమత సామరస్యము, విశ్వమానవ ప్రేమ — యీ రెంటిని దేశమంతటిలో నెలకొల్పుట, విద్యావ్యాప్తి, ఆరోగ్య అభివృద్ధి — ఈ ప్రణాళిక ననుసరించి, నిర్విరామ కృషి సల్పుటయే, అఖలభారత మహిళా మహాసమావేశపు కర్తవ్యమని శ్రీ పూర్ణిమా మెహతాగారు ఉద్ఘాటించిరి.

ఈ సమావేశమునకు శ్రీమాన్ రాజగోపాలాచారి, శ్రీమతి సరోజనీ నాయుడు, పండిట్ నెహ్రూ, సర్దార్ పటేల్, విజయలక్ష్మి పండిట్, ఇంకా యితర ప్రముఖనాయకులు, తమ శుభాశీస్సులను పంపిరి. ప్రతినిధులతో ప్రేక్షకులతో సభ క్రిక్కిరిసి పోయినది.

తదుపరి మూడు దినములలో, 30 తీర్మానములు చర్చింపబడ్డాయి. స్త్రీలయొక్క విద్య, ఆర్థిక, సాంఘిక హక్కులు, దేశము యొక్క శాంతి రక్షణ మార్గములు, యీ తీర్మానముల యొక్క విషయము. ఇందుకొన్ని ఏకగ్రీవముగ తీర్మానింపబడినను, కొన్నింటి విషయమున తర్జన భర్జన లెక్కువగా జరిగాయి. ప్రసంగములలో

పాల్గొన్న సోదరీ మణులందఱూ తమ విమర్శనా శక్తిని, వాగ్ధాటిని ఎక్కువగా విశదపరచినారు గాని, కాలపరిమితిని మాత్రము గమనించక పోవుటవల్ల, అధ్యక్షురాలికి, యితర ప్రతినిధులకుగూడ విసుపుగొల్పారు. ప్రతి విషయమును చక్కగా మననము చేసికొని, తెలివి తేటలతో ప్రసంగించ గలిగియుండుట, ప్రతినిధుల యొక్క విద్యా, విజ్ఞానములను, యిటీవల స్త్రీలలో కలిగిన వికాసమును నిరూపించినవి.

ఒక విషయము కొంచము అసంతృప్తిని కలిగించకపోలేదు. ఈ సమావేశము కేవలము సాంఘికమైనది. రాజకీయ విభాగాలకు, కొట్లాటలకు యిందు స్థానము లేదు. శాంతి యుతమైన సక్రమ పంథాలో జరిగినంత కార్య క్రమమును జరుపుటయే సభ్యురాండ్ర ఆశయము. దీనిని విస్మరించి, కొంతమంది సోదరీమణులు, తమరాజకీయ విభేదముల నాధారము చేసికొని, కొన్ని అసందర్భమైన ప్రసంగములను గావించి, సభలో అలజడి కలుగ జేసిరి. సభ వెన్నెముకలైన కమలాదేవి మొదలగు ప్రముఖులతి జాగరూకతతో వీరిని అదుపులో నుంచవలసిన అగత్యము కలిగినది. ఇక మీదనైన యీ సమావేశపు సభ్యురాండ్రు, తమ శాఖా విభేదముల నిందు జొరనీయ కుందురనియు, యీ అఖిల భారత మహిళా సమావేశము, జాతి, మత, కుల, భాషా, రాజకీయశాఖా విబేద రహితమై, ఒక ఆదర్శసంఘమై స్త్రీ సేవ, దేశ సేవ గావించ గలదని నమ్ముచున్నాము.

శ్రీ సంగీత రత్నాకర, సంగీతకళానిధి

శ్రీ ద్వారం వెంకటస్వామినాయుడుగారి

సన్మాన మహోత్సవ సమావేశము

విజ్ఞప్తి

శ్రీ విజయనగర సంస్థాన ఆస్థాన విద్వాంసులగు శ్రీ సంగీత రత్నాకర, సంగీతకళానిధి ద్వారం వెంకటస్వామి నాయుడుగారిని ఉచితరీతిని సత్కరించుటకై ఒక సన్మాన మహోత్సవ సభా సమావేశము 1949 మార్చి 26 వ తేదీని మద్రాసులో జరుగును.

ఈ సందర్భమున శ్రీ నాయుడుగారి శిష్యులకు, కళాభిలాషులకు, కళారాధకులకు, కళాపోషకులకు తమతమ కృతజ్ఞత, గౌరవాభిమానములను నివేదించుటకు అవకాశము కలదు.

అంతేకాక కవులు, రచయితలు, గాయకులు, కళాభిలాషులు అందరూ శ్రీ నాయుడుగార్ని గూర్చి వ్రాసిపంపే ఆశీర్వచన పద్యములు, అభినందన పత్రములు, సన్మాన పత్రములు, శ్రీ వారితోకూడిన ఫోటోలు పంపిన 'శ్రీ నాయుడుగారి సన్మాన సంచిక'లో ప్రకటింతుము.

ఆశీర్వచనములతో బాటు భూరివిరాళములను సైతము పంపి, కళాభిలాషులందరూ యీ సన్మాన మహాసభను, విజయవంతముగా జరిపింపగలరు.

'శ్రీ నాయుడుగారి సన్మాన సంచిక' వివరములు, ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు శ్రీ రామాచారి, 'ఎడిటర్' 'నటన' రాయపేట, మద్రాసు వ్రాయండి

ఇట్లు

ఆర్. బి. రామకృష్ణరాజు, కార్య నిర్వాహకులు,

శ్రీ నాయుడుగారి సన్మాన సంఘము.

3 శ్రీరామనగరు దక్షిణ వీధి, ఆళ్వారుపేట, మద్రాసు 16.

ప్రతిబింబము

ఏకాంకిక

శ్రీ సూరంపూడి భాస్కరరావుగారు

పాత్రలు :

రాజ్యలక్ష్మి, సుందరి, లలిత, సరోజిని } ఒక జాతీయ సంస్థలో విద్యార్థినులు.

రామలక్ష్మమ్మ : లలిత తల్లి.

మంగమ్మ : సుందరి తల్లి.

సరళాదేవి : ఉపాధ్యాయిని.

రంగము ౧.

['వందేమాతరం' పాటపాడుతూ ఉండగా తెరయెత్తబడుతుంది. మధ్యలో సరళాదేవి ఆసీనురాలై ఉంటుంది. ఆవిడకి కుడిప్రక్కగా లలితా రాజ్యలక్ష్మికూర్చుని ఉంటారు. ఎడమ ప్రక్కగా, సుందరీ సరోజినీ కూర్చుని ఉంటారు. అంతా రాట్నం వడుకుతూ ఉంటారు.]

సరళాదేవి : (పాట ముగియడం తోనే) లలితా, రాజ్యం మీ యిద్దరికి నేను చెప్పవలసింది ఒకటుంది. (ఆగి) అయితే రాజ్యం, నీ దగ్గర లలిత పుస్తకా లేవేవి వున్నాయి ?

రాజ్యం : రెండో మూడో ఉన్నాయండి.

సరళాదేవి : అవి వెంటనే లలితకిచ్చేయి. లలితా ఈ సారి నువ్వెప్పుడూ రాజ్యంతో ఎక్కువచనువుగా ఉండకూడదు రాజ్యం, నువ్వు ఈ సారినించీ, లలితని చేర దియ్యకు. తెలిసిందా ? నువ్వింకా లలితతో మాట్లాడు తున్నావని తెలిస్తే, ఈ సంస్థలోనుంచి వెళ్ళిపోవలసి వస్తుంది. జ్ఞాపకముంచుకో. (అంతా బిక్కమొగం వేస్తారు. సరళాదేవి లేస్తుంది. విద్యార్థినులు రాట్నాలు కట్టేసి పుస్తకాలు తెరుస్తారు.)

సరళాదేవి : (రాజ్యంతో) ఇదుగో రాజ్యం, నీకేవైనా గొప్పగొప్ప అభిప్రాయా లుండవచ్చు, తెలివి తేటలుండవచ్చు. వాటిని మాత్రం యితరులమీద ప్రయోగించకు. వింటున్నావా ? (నిష్క్రమిస్తుంది)

సరోజిని : ఏమే లలితా, ఎందుకే సరళగారి కోపమొచ్చింది ?

లలిత : (ఉక్రోషంతో పళ్లు పటపటకొరుకుతూ) ఎందుకో?

సుందరి: (పుల్లవిరుపుగా) మధ్యన నీ కెందుకు?

సరోజిని: పోనీలే బాబూ. (పుస్తకం చదువు కుంటుంది)
(రాజ్యం లోపలికి వెడుతుంది)

సుందరి: ఎంత స్నేహమైతేమాత్రం, అంతరానుకు తిరగాలే మిటి? రాజ్యం యేదో కబుర్లు చెబుతుంది. అది లలితకి కులాసాగా ఉంటుంది. ఆమట్ని రాజ్యానికేం కావ లిస్తే అది పదో, పాతికో రూపాయలు మెల్లిగా వాళ్ళ నాన్న దగ్గర్నుంచి కాజేసి రాజ్యాని కిస్తుంది. ఇవన్నీ చూస్తే ఊరుకుంటూరేమిటి?

లలిత: ఛీ నోరుముయి ఎవరన్నా సుఖంగా స్నేహంగా ఉన్నారంటే అంత ఉక్రోష మెందుకు? మంచి చెడ్డా ఉండక్కర్లేదూ, మాట్లాడేనోటికి?

రాజ్యం: (పుస్తకాలతో ప్రవేశించి) లలితా, ఇదిగో నీ పుస్తకాలు. ఇకనుంచీ నీ పాఠాలు నువ్వు జాగ్రత్తగా చదువుకో. (అని కూర్చుంటుంది.)

లలిత: రాజ్యం, నాతో మాట్లాడవూ?

సరళ: (ప్రవేశించి) లలితా, నీకు ఒక సారి చెప్పాను చాలదూ. ఇప్పటికి మీ తల్లిగారు అన్న మాటలు చాలు. అది యింకా సాగక్కరలేదు. రాజ్యం, నువ్వు వెళ్లి అవ తల గదిలో చదువుకో.

(రాజ్యం వెళ్లి పోతుంది.)

లలిత: రాజ్యంచేసిన తప్పేముందండీ, పాపం నాకు పాఠం చెప్పేది, అనేకపుస్తకాలు నాచేత చదివించేది, దేశంలో మంచీ చెడ్డా యేం జరుగుతోందో, అంతా చెప్పేది. నేను రాజ్యంతో కలిసిఉంటే నాకెంతో సంతోషంగా ఉండేది.

సరళాదేవి: చాలు! మాట్లాడకుండా పుస్తకమేదో చదువుకో—

(రామలక్ష్మమ్మ మంగమ్మ ప్రవేశిస్తారు)

మంగమ్మ: ఆ రాజ్యానికెంత పొగరనుకున్నా వమ్మా. పెద్ద వాళ్ల మాటంటే కాస్తలక్ష్యంలేదు. అన్నీ తనకే తెలుసు నంటుంది.

సరళాదేవి: రామలక్ష్మమ్మగారా? రండి, కూర్చోండి.
(సుందరీ, సరోజినీలతో లలిత నిష్క్రమిస్తుంది.)

రామలక్ష్మమ్మ: మీతో ఒక చిన్న సంగతి మాట్లాడాలి.

సరళాదేవి: ఔను, మీరనబోతున్నది నాకూ తెలిసింది.

మంగమ్మ: అయితే, మీ బడిలో రాజ్యలక్ష్మి అని పిల్ల ఉంది కదండీ.

సరళాదేవి: ఔనండి, మీకిదివరకే తెలుసేమో.

రామలక్ష్మమ్మ: ఆ అమ్మాయి ఒక్కర్తే యిక్కడ వుంటోం దిట కదండీ, వాళ్లవాళ్ళెవరూలేరూ?

సరళాదేవి: ఉన్నారండి. లేకేం. అయితే వాళ్లంత స్థితి మంతులు కాదు. అందుచేత ఆ అమ్మాయి, తనకి చేత నైన విధంగా సంస్థకి తోడ్పడుతుంది. ఉచితంగా భోజనవసతి ఏర్పాటుచేశాం. తనమానాన్ని తను చదువు కుంటూంది.

రామలక్ష్మమ్మ: సరళగారూ, ఒకటి చెప్తాను వినండి, ఇలా ఉచితంగా అని చెప్పేసి వచ్చే వాళ్లుంటారే, వాళ్లకి అదుపు ఆజ్ఞ ఉండదండి.

మంగమ్మ: అందుకేవాళ్లు యెంతకైనా తగుదురు.

సరళాదేవి: తెలిసీ తెలియకుండా మనం మాట్లాడటం అంత మంచిది కాదండీ.

రామలక్ష్మమ్మ: ఇంతకీ, యీ మాటవినండి, మొన్న రెండో తారీకుని మా ఆయన జీతం తీసుకున్నాక, అప్పులు అవీ తీర్చాక ముప్పైరూపాయలు మిగిలై. దాంట్లో ఇరవై రూపాయలు, యింట్లోఖర్చుకని నా కిచ్చారు. నేను యెప్పుడులాగే అలమారులో పెట్టాను. రెండు రోజులు పోయాక పాలవాడి కిద్దాంకదాయని చూస్తే, అక్కడ పదీలేదు యిరవైలేదు.

మంగమ్మ: మీ రాజ్యలక్ష్మి దగ్గర నిన్న ప్రొద్దుటికి యిరవై రూపాయలుండడం నే నెరుగుదును.

సరళాదేవి: మీరు పొరపాటు పడుతున్నారు. రాజ్యలక్ష్మి దగ్గర యిరవై రూపాయలు కాదుకదా, యిరవై కానులు కూడా ఉండవు.

రామలక్ష్మమ్మ: కొంచెం ఆ అమ్మాయిని పిల్చి కనుక్కో కూడదూ?

సరళాదేవి: కనుక్కోడానికి అర్థమేమీ ఉంటోద్దూ! ఆ అమ్మాయి దగ్గర రూపాయలనేవి యెప్పుడూ ఉండవు. అయినా ఆ అమ్మాయికీ మీ యింట్లో పోయిన రూపాయలకీ సంబంధ మేమిటి? ఆ అమ్మాయి మీ యింటి కెప్పుడన్నా వచ్చిందా?

రామలక్ష్మమ్మ: ఆ అమ్మాయిరాలేదు. మా లలిత యెంత అమాయకపు పిల్లో మీరెరుగుదురు. దానికదేం పిచ్చో వాళ్ల నాన్నతో అదేపనిగా రాజ్యం యిదిచెప్పింది, అది చెప్పింది, యిది చదివింది, అది చదివింది, యిది చేసింది అది చేసింది అని వాగుతూ ఉంటుంది. దాని కస్తమానం ఆ అమ్మాయి ధ్యాసే. యిన్నాళ్లనుంచీ, రాజ్యం కోసం రోజురోజూ బడికి గంటముందుగానూ యింటికి గంట ఆలస్యంగానూ వస్తూంటే ఏమో అనుకున్నాను.

మంగమ్మ: రాజ్యం చాలా గ్రంథకర్త లెండి. ఎవరినైనా యిట్టె వశపర్చుకోగలదు.

రామలక్ష్మమ్మ: అలాగే ఉంది చూడగానూ. లేక పోతే యిదంతా యేమిటి?

సరళాదేవి: రామలక్ష్మమ్మగారూ, తొందరపడి లేని పోని అపోహాలు పెట్టుకోకండి. మీ అమ్మాయికి రాజ్యంమీద యిష్టం ఉంటే, అది యెవరి తప్పు? అయినా మంచి వాళ్లనిచూస్తే యెవరికైనా యిష్టం కలుగుతుంది.

మంగమ్మ: ఆ మంచివాళ్ళే మందులాళ్లు. నాకిదేదో తెలుసు కోవాలని ఉంది సుమండి. మా సుందరీ రాజ్యం దగ్గర నిన్న యిరవై రూపాయలు కళ్లారా చూచిందట. లలిత తెచ్చి యివ్వడం కూడా చూచిందట. ఇంతకంటె యేం కావాలీ?

సరళాదేవి: చాలా సంతోషం మంగమ్మగారూ. యీవేళ సుందరే నాకీ విషయమంతా చెప్పింది. రాజ్యం దొంగ తనం చేసిందని, రాజ్యంతో స్నేహం చేసి లలిత పాడై పోతోందని రామలక్ష్మమ్మగారను కుంటున్నారనీనూ, అందుకే వాళ్ల కిందాకా పాఠం చెప్పాను, ఒకళ్లతో ఒకళ్లు నోరెత్తి మాట్లాడవద్దని.

మంగమ్మ: పాఠం బాగానేఉంది లెండి. డబ్బుమాట!

సరళాదేవి: అయితే మీరు నామాట నమ్మరన్న మాట. (బిగ్గరగా) రాజ్యం,

రాజ్యం: (ప్రవేశించి) పిల్చారాండి.

సరళాదేవి: నీదగ్గిర యిరవై రూపాయలున్నాయిట నిజమేనా?

రాజ్యం: (నివ్వెరపోయి) ఉన్నాయండి.

సరళాదేవి: అవి నీకెక్కడివి?

రాజ్యం: మీరు ప్రెస్సువాడికిమ్మని యిచ్చిన డబ్బు, వాడింకావచ్చి తీసుకెళ్లలేదండి.

సరళాదేవి: అయితే నిన్న నీకు లలిత ఎందుకిచ్చింది?

రాజ్యం: (మాట్లాడదు)

సరళాదేవి: మాట్లాడవేం?

రాజ్యం: (ఏడుపుకంఠంతో) నాకేమీ తెలియదండీ. సరదాగా దాచిందికాబోలు మళ్ళీయిచ్చేసింది.

మంగమ్మ: ఆ, తెలియదూ? సుందరి చూడలేదనుకున్నావా? తే. అవిక్కడ పెట్టు. మాయచేసి పిల్లల్చేత యిల్లాంటి పనుల్చేయిస్తున్నావా? ఏడుస్తోంది పైగాను.

రాజ్యం: (లోపలికివెళ్లి యిరవై రూపాయలూ తెచ్చి సరళాదేవి కిస్తుంది)

సరళాదేవి: ఎంతోబాగుంది చేసిన ఘనకార్యం. నీకింక చదువులూ సంస్థలూ అనవసరం. నువ్వు వెంటనే మీ ఊరు చేరుకోవచ్చు. యీ పది రూపాయలూ తీసుకుని వెళ్ళి మీ వాళ్లకి నువ్వుచేసిన ఘనకార్యంవిన్నవించు. సంతోషిస్తారు.

రాజ్యం: కృతజ్ఞురాలిని. మీఋణంతీర్చుకోడానికి ప్రయత్నిస్తాను. మీ దయవల్ల యిన్నాళ్ళూ లోకజ్ఞానం సంపాదించుకున్నాను. కాని ఒకమాట వినండి. నాదేమీ నేరం లేదు. అయినామీఆజ్ఞని నేనుశిరసావహిస్తాను. విచారక

రమైన సంగతి ఏమిటంటే, యీనాడు మన దేశంలో అనేకమంది జనులు, మూర్ఖత్వంలో, అహంభావంలో, దొంగ గౌరవాలకి ప్రాకులాడడంలో, పాతుకుపోయి ఉన్నారు. ఒకరినొకరు నమ్మలేరు. తమలో ఏనీచత్వం ఉందో అదే అందరిలోనూ ఉందని వారి నమ్మకం. తమలోని నీచత్వం రూపు మాపుకోవడాన్ని గూర్చి ఒక్కరూ ప్రయత్నించరు. సంఘం, యీవిధంగా, పరస్పరద్వేషంతో, స్వార్థంతో వున్నంతకాలం, దేశానికి ముక్తిలేదు. నన్ను ప్రస్తుతానికి మీరు అవమానించి, శిక్షించినా, ఇట్లాంటి అనేకుల మీదికి కూడా యిదే బాణం ప్రయోగించకండి. దరిద్రులంతా నీచులనీ, ధనికులంతా గొప్పవారనీ సిద్ధాంతంలేదు. ఒకరి స్నేహంసంపాదించుకున్న ప్రతివారూ, లాభంకోరే స్నేహం చూపుతున్నారనడం కూడ సిద్ధాంతంకాదు. ఏ ఒక్కరూ తమ ధర్మాలని నిర్వర్తించుకోకుండా, ఇతరుల మీద దూకడం మంచిదికాదు. నాకు గర్వమనీ పొగరనీ మీరనుకుంటే నేనేమీ చెప్పలేను కాని, పరిస్థితులని అర్థం చేసుకోగలిగిన ఎవరూ కూడా మనుష్యులు యీవిధంగా ఊహలతో, అపోహలతో నిందలతో, ముఖస్తుతులతో బ్రతికిపోవడం చూచి సంతోషించ లేరు. ప్రతి వ్యక్తికి సాంఘిక బాధ్యతఉంది. సాంఘికాభివృద్ధిలోనే తన అభివృద్ధికూడా ఉంది. ఒకరినొకరు సమానంగా ప్రేమించగలగడం, గౌరవించగలగడం, నమ్మగలగడం అనేవే కాకుండా, తానే ఆచరిస్తూన్న స్వార్థ కృత్యాలు, మోసాలూమానుకుని, నిరంతంగా, శక్తికొలది కృషిచేసి, సంఘంలో జ్ఞానాభివృద్ధికోసం, ఆర్థికాభివృద్ధికోసం పాటుపడాలి. క్షమించండి. అది నేను నిర్ణయించుకున్న కర్తవ్యం. కాని నేను మీకుచెప్పడం మీ అభిమానానికి భంగం కలిగించడం ఔతుంది. నేను వెళ్లిపోతూ మిమ్మల్ని వినయపూర్వకంగా కోరేదదే. అందరినీ సమానమైన గౌరవంతో చూడండి. చిన్నవాళ్ళు చెప్పిందైనా మంచి దేనేమోనని కొంచం ఆలోచించి చూచుకోండి— శలవు.

(నిష్క్రమిస్తుంది)

మంగమ్మ : ఎంత ఉపన్యాసమిచ్చింది ?

సరళాదేవి : మీకింకా ఆ అమ్మాయిమీద పగతీరలేదూ ?

రామలక్ష్మమ్మ : అమ్మయ్య, ఇప్పుడే ఇరవై రూపాయలు వచ్చాయి కనక ప్రాణంకుదుట పడింది. లేక పోతే మా ఆయనతో ఏం చెప్పాలి. కొంపలోతిట్లూ తిప్పలుమాని, చివాట్లూ చెప్పుదెబ్బలూ నానా అల్లకల్లోలమూ అయిపోయేది. వస్తానండి.

సరళాదేవి : అయితే యింతకీ లలిత ఆ అమ్మాయి కెందుకిచ్చిందంటారు ?

మంగమ్మ : ఇవ్వడానికేముందండీ, అమాయకపు పిల్ల. అది తెమ్మనుంటుంది, ఇది తెచ్చి ఉంటుంది. దీనికేం అర్థం తెలుసునా, శుభం తెలుసునా ?

సరళాదేవి : అంతసులువుగా పోనివ్వకండి కొంచెం సుందరిని పిల్చి కనుక్కుంటూరా ?

మంగమ్మ : బాగుందండోయి, సుందరికేం తెలుసును ? అది చూసింది చెప్పింది. మిగిలింది తెలుసుకోవాలి.

లలిత : (ప్రవేశించి) రాజ్యం ఊరికెళుతోందండి ?

రామలక్ష్మమ్మ : దానిజోలి నీకెందుకు ? నీ మానాన్ని నువ్వు పడుండు.

లలిత : అమ్మా నీకు తెలియదే రాజ్యం ఎంతమంచిదోను.

సరళాదేవి : లలితా సుందరి నిలా పిలు.

సుందరి : (సరోజినితో ప్రవేశించి) నేనింటికి వెడుతున్నానే అమ్మా.

సరళాదేవి : సుందరీ, నిన్న లలిత రాజ్యానికి ఇరవైరూపాయిలివ్వడం నువ్వుచూచావు కదూ ?

సుందరి : ఔనండి లలిత నడగండి. ఎదురుగుండానే వుందిగా.

లలిత : ఆ యిరవై మీరెయిచ్చారుటండీ. సరదాగా దాచి యిచ్చేశాను.

రామలక్ష్మమ్మ : అయితే యింట్లో ఉన్న యిరవై యెక్కడ మాయమై పోయాయే ఛడవా ?

లలిత : ఏమో నాకేం తెలుసూ. నాన్ననడక్కా పోయావా ?

రామలక్షుమ్మ : నాన్ననా ? నాన్ననడిగితే ఒళ్లుమరిచి డబ్బు దొంగలపాలుచేసి నన్నడగడాని కొచ్చావా అని, నోటి నిండా గడ్డెడతారు. నాన్ననడగాలిట, చేసిన వెధవ పనికి సాయం సలహాలిస్తోంది.

లలిత : ఏమో, నాకది నాన్నే యిచ్చాడు.

సరళాదేవి : (ఆశ్చర్యంగా) ఆ, సరదాగా దాచానన్నావు, నాన్నెందు కివ్వవలసొచ్చింది ?

సరళాదేవి : సుందరీ, నీదగ్గిరేదో కొత్త పెన్నుంది, ఇల్లా పట్రా చూద్దాం.

(సుందరి బిక్క మొగంతో పెన్నందిస్తుంది.)

సరళాదేవి : పార్కర్ చాలా బాగుంది. ఎప్పుడుకొన్నావు ?

సుందరి : (కంగారుగా) కొనలేదండీ. రోడ్డుమీద దొరికింది.

సరోజిని : అఁయ్, మొన్న మనిద్దరం షాపుకెళ్లి కొనలేదూ?

సరళాదేవి : చూశారా మంగమ్మగారూ, మీ అమ్మాయి యిరవై రూపాయిల పెన్ను కొంది.

లలిత : (బిక్కమొగంతో) మీ రిచ్చిన డబ్బుకోసం నేనూ రాజ్యం పెట్టెతెరచి చూశామండీ. డబ్బు కనపడకపోతే ఆపూటంతా యేడుస్తూ కూచుంది రాజ్యం. ఆవేళ నే నింటికివెళ్లి మానాన్నని బతిమాలి రాగాలెట్టి అడిగితే యిచ్చారు. అది యిస్తే ఎక్కడిదని అడిగింది. నీదగ్గరదే సరదాగా దాచా అని చెప్పిందాకా పుచ్చుకోలేదు.

రామలక్ష్మమ్మ : ఏమిటేమిటే ? అయితే మీనాన్నే ఆ డబ్బుతీసి నీకిచ్చారన్న మాట. అయితే ఆ అమ్మాయి దగ్గిరున్న డబ్బు యెలాపోయింది ?

మంగమ్మ : (భయపడుతూ) దాని మొహం దానికి డబ్బెక్కడిదండీ. ఎక్కడో దొరికే ఉంటుంది.

రామలక్షుమ్మ : అదేం మాటమ్మా షాపు కెళ్లికొన్నామని ఆ పిల్ల చెబుతూ ఉంటేనూ.

(సుందరి యేడుపు మొదలు పెడుతుంది)

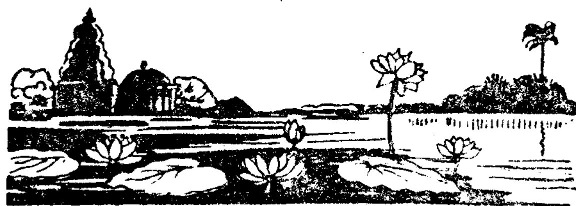
లలిత : యిప్పుడు యేడుస్తున్నావా ? రోజూ రాజ్యాన్ని సూటిపోటి మాటలన్నట్టు లేదేం ? రాజ్యాన్ని పిల్చు కొస్తానుండు.

(24-వ పేజీ చూడుడు.)

ప్రజాస్వామ్యము

మరియే యితర ప్రభుత్వ పద్ధతుల యందు కానుపించని సదవకాశములు, ప్రజాస్వామ్యములో గాననగుచున్నాయి. వ్యక్తిత్వము కాపాడుకొనుటకు, వ్యక్తికి సమాజమునకు ప్రకృతిచే ప్రసాదితమైన ప్రతిభా విశేషములు సరియగు మార్గమున వృద్ధినొందుటకు తగిన అవకాశములు ప్రజా స్వామ్యమున పొడగట్టును. మానవుడు, అతనిజాతి, స్వేచ్ఛావాతావరణంలో మాత్రము చక్కగ వృద్ధినొంద గలవని మానసిక, సాంఘిక తత్వచరిత్రలు ఉద్ఘోషిస్తున్నాయి. వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యము నరికట్టేనిరుద్దిష్ట భావనాపరంపరలు, పద్ధతులు, దైవకృత న్యాయమునకు, సహజ మానవత్వమునకు ద్రోహం చేయుటకే ఉపకరిస్తాయి. ప్రపంచపు ఔన్నత్యము, సంస్కృతులు వాటి వాటి విభిన్నతపైననే ఆధారపడి వృద్ధినొందుచున్నవి. ఇంకా అనంతమైన సావకాశములు, ప్రతిభావిశేషములు మానవునిలో సహజముగా అంతర్భూతమై యున్నాయి. ఎట్టి ప్రతిబంధకములు లేని స్వేచ్ఛ మానవునకు కలిగి నప్పుడే అవి వెలుగొందు చుండును.

నిరంకుశ ప్రభుత్వము తనప్రఖ్యాత విధానానికి, నియమములకు అడ్డువచ్చే ఎట్టి స్వల్ప వ్యతిరేక భావనములనైనా, స్వప్రయోజనాసక్తికై కేంద్రీకరణ మిషతో నేర్పరితనము రూపొందించు హేతువుపై, అణచి వేసి, తన మార్గమును నిష్కంటకము చేసుకొంటుంది. అన్యాభిప్రాయముల నేమాత్రము సరకుగొనక, జాతీయ అంతర్జాతీయ వ్యవహారాలలో ఒంటరి మార్గమవలంబిస్తుంది. అటుగాక, ప్రజా స్వామ్యమున ప్రతి వ్యక్తికి సముచిత స్థానము లభిస్తుంది. ఆతని భావములకు తగిన ప్రోత్సాహము యివ్వబడుతుంది. ఇతరుల భావోద్దేశములకు దాస్యముచేయు నగత్యత కాన్పింపదు. ప్రతి వ్యక్తికి సమాన వాక్స్వాతంత్ర్యంముంటుంది. తత్ఫలితముగా బయల్వెడలు సత్యమునకు, యథార్థ విషయమునకు, అభివృద్ధికరమగు సదుద్దేశ్యములకు విలువ యివ్వబడుతుంది. 'ప్లాటో' మొదలు నేటివరకుగల విద్యావేత్తల అన్వేషణకు గమ్యస్థానము యీ విధానమున కనిపిస్తుంది. మానవునికి సత్యమునందుగల గౌరవము సత్యాన్వేషణయందుగల కాంక్ష, ధీశక్తియందుగల నమ్మకము, విభిన్న ప్రతిభా జనిత సంస్కృతులు, వృద్ధినొందవలెనన్న, ప్రజా స్వామిక పరిపాలన నెలకొనాలి.

స్త్రీలు — వివాహ స్వాతంత్ర్యం

❋ శ్రీమతి అహల్యాదేవిగారు ❋

"ఆడ పిల్లలకు పెండ్లిండ్లు చెయ్యాలంటె ఆరు జతల చెప్పులజోళ్లు అరిగిపోవాలి" అంటారు. ఆరు జతలు కాదు, పది జతలజోళ్లు అరగవలసి వస్తోంది. ప్రతియింట్లోను వివాహము కాని యువతులు ఎంతోమంది వుంటున్నారు. ప్రతి వారి నోటా "మా అమ్మాయికి సంబంధం కుదరలేదంటే, మా అమ్మాయికి కుదరలేదు" అనే.

మా యింటి ప్రక్కన ఒక మధ్యతరగతి కుటుంబంవుంది. వారింట్లో పెండ్లీడయస్సువచ్చిన యువతులు ముగ్గురువున్నారు. నాల్గు సంవత్సరములనుండి ఆ తండ్రి ఎక్కడ సంబంధం వున్నదంటె అక్కడకు పోవడం, తీరా కుదరక పోవడం, తిరిగి రావడం నిత్యకృత్యమై పోతున్నది. విసుగెత్తి చివరకు ఆ పిల్లలకు పెండ్లిళ్లు చెయ్యలేం అనే నిరాశలోకి వస్తున్నారు.

ఈ విధంగా మధ్య తరగతి కుటుంబాల్లోని ఆడ పిల్లల పెండ్లి ఒక విషమ సమస్యగా తయారయి కూచుంది.

వివాహాలు కాకపోవటాన్కి కారణం ఏమిటి ?

రోజు రోజుకి వస్తువులధరలు విపరీతంగా ఎట్లా పెరిగి పోతున్నాయో అదే మాదిరిగా ఈ కట్నాలు కూడా విపరీతంగా పెరిగి పోతున్నాయి. ఈ హెచ్చు కట్నాలు ఈ నాడు పెండ్లిళ్లుకాకుండా వుండిపోవటాన్కి ఒక కారణం.

"ఆడపిల్లలకు చదువు సంధ్యలు అనవసరం. యింట్లో కూర్చుని యింత పనీ, పాటా, నేర్చుకుంటే మంచిది. చదువుకుని వుద్యోగం చెయ్యాలా! వూళ్లేలాలా?" అనుకునే ధోరణిలోంచి "మగ పిల్లలతోపాటు ఆడ పిల్లలకు కూడా చదువులు చెప్పించటం అవసరమని, స్త్రీలు కూడా విజ్ఞానవంతులై, అన్ని విషయములు తెల్సుకోవాలి" అనే అభివృద్ధికర దృక్పథంలోకి యీ నాడు సంఘం వచ్చింది. అందుకల్ల యీ నాడు ఆడపిల్లలకు వున్నత విద్యలు చెప్పిస్తున్నారు.

అంటే మధ్య తరగతి కుటుంబాలు ఆడపిల్లలకు రెండు రకాలుగా పెట్టుబడి పెట్టవలసి వస్తోందన్న మాట. ముందు చదువుకు కొంత ఖర్చు అవుతోంది. ఈ చదువుకు అయిన ఖర్చుకంటె అనేక రెట్టింపులు వివాహాన్కి పెట్ట వలసి వస్తోంది.

మా యింటి ప్రక్కనవున్న మధ్యతరగతి కుటుంబంలోని అమ్మాయిలు ముగ్గురు స్కూల్ ఫైనల్ వరకు, చదివి కూర్చున్నారు. చదువుకున్న యువతులకు, తమకంటె హెచ్చు విజ్ఞాన సంస్కారము కలిగివున్న యువకులు రావాలని ఆశ వుండటం సహజమైన విషయము.

ఒక స్కూల్ ఫైనల్ చదివిన అమ్మాయి థర్డుఫారమే ఫేలయి పల్లెటూళ్ళో కూర్చుని వ్యవసాయం చేసుకుంటున్న యువకుని వివాహం చేసుకోవడానికి అంగీకరిస్తుందా? తన కంటే హెచ్చువిజ్ఞానస్థాయి కలవారిని ఆశిస్తుంది.

కాని, యీ నాడు చదువుకున్న యువకులు అలభ్యం అవుతున్నారు. వీరికి హెచ్చు కట్నాలు యివ్వవలసి వస్తూన్నది. స్కూల్ ఫైనల్ చదివిన యువకునికి రెండువేలు. ఇంటర్ చదివిన వారికి మూడువేలు. సరె యిక బి. ఏ. డిగ్రీలు పొందిన యువకులకు అయిదువేలు వరకునూ ఈ మాదిరిగా చదువులనుబట్టి కట్నాలధరలు ఆకాశం నంటుతున్నవి.

ఆడపిల్లలకు సరైన సంబంధాలు కుదరక పోవడం, హెచ్చుకట్నాలు యివ్వలేక పోవడం వలన, యీ నాడు తల్లితండ్రులు, అభివృద్ధి వ్యతిరేక మార్గాలవైపు మళ్లుచున్నారు కూడా!

బాల్యంలోనే వివాహాలు జరిగితే అమ్మాయిల యిష్టాయిష్టాలతో, నిమిత్తంలేకుండా, తల్లితండ్రులు తమకుతోచిన సంబంధము చూసి చేసెయ్య వచ్చును. అమ్మాయి యిప్పుడు మాదిరిగా తన అభిప్రాయాలు చెప్పేదశలో వుండదు. అందుచేత బాల్య వివాహాలు చేస్తే బాగుండుననే ఉద్దేశ్యంలోకి రావటం ఒకటి.

ఆడ పిల్లలకు చదువులు చెప్పించటం వలన పెండ్లిళ్లు కావటం లేదు. ఏమంటె చదువుకున్నవాళ్లకు అంత

కంటె ఎక్కువ చదువుకున్న వాళ్లను తీసుకురావాలి. చదువులు చెప్పించటం అనర్థదాయక మవుతున్నది. అందుచేత చదువులు చెప్పించకూడదు అనే ధోరణికి వస్తున్నారు.

చివరకు విసుగెత్తి నిర్బంధంగా పెళ్లిళ్లు చేసేస్తున్నారు. అమ్మాయి యిష్టంతో నిమిత్తంలేకుండా, ఆస్తివున్న వారికో లేనివారికో ఆఖరికి ఏదారే పోయేవాడికో, యిచ్చి పెండ్లి చేసి పంపుతే, తమనెత్తిమీద బరువు దిగిపోతుందని భావిస్తున్నారు.

అసలు లోపం ఏమిటి ?

వివాహాలు నిర్ణయించేది తల్లితండ్రులుకాక ఆ బాధ్యత యువతీ యువకులకు వదలాలి. ఆ దృష్టి తల్లితండ్రులకులేదు. విద్యా స్వాతంత్ర్యానికి సంఘం అంగీకరిస్తుందిగాని, వివాహ స్వాతంత్ర్యాన్ని మాత్రం అంగీకరించలేక పోతున్నది. ఉన్నత విద్యనేర్చి ఆనర్సు డిగ్రీ పొందిన అమ్మాయి సంభంధము కొరకై తండ్రులు తాతలు వరాన్వేషణకొరకు బయలుదేరే స్థితిలోకి మన సంఘంవుంది! దాంతో అదొక తెగని సమస్యగా తయారవుతూంది!

పరిష్కారమార్గం ఏమిటి ?

స్త్రీలకు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం వుండాలి. తన కాళ్లమీద తాను నిలబడేశక్తి కలిగేవరకు తల్లితండ్రులు బాధ్యత వహించాలి. చదువులైతే చెప్పిస్తున్నారుకాని, ఆడపిల్లలు ఆర్థికంగా తనకాళ్లమీద తాను నిలబడగల్గి వుండేస్థితిలోకి తీసుకువెళ్లటానికి అంగీకరించటంలేదు. స్త్రీ ధనార్జన చేయటం హ్యానతగా చూడటం జరుగుతోంది. ఈ సంకుచిత భావం పోయినపుడే ఈ సమస్య పరిష్కారం అవుతుంది. అపుడే వివాహ స్వాతంత్ర్యం ఆచరణలోకి అమలులోకి వస్తుంది. అప్పుడే కుల మత విభేదాలు లేకుండా యువతీ యువకులు తమ స్వంత బాధ్యతలపై వివాహాలు చేసుకుంటారు.

"చదువులు చెప్పిస్తే పెళ్లిళ్లు కావు, అందుచేత చదువులు చెప్పించకూడదు. ప్రాజ్ఞత వస్తే స్వాతంత్ర్య భావాలు వస్తాయి. అందుచేత బాల్యంలోనే ముడి పెట్టేస్తే బాధ వదిలిపోతుంది" అనే అభివృద్ధి నిరోధక భావాలు మధ్య తరగతి కుటుంబాల్లో నేడు వ్యాపిస్తున్నాయి. ఒక సమస్యకు సక్రమ పరిష్కార మార్గం కనపడనపుడు అది ఈ విధముగా వెర్రితలలు వెయ్యడం సహజం. వెర్రితలలు వెయ్యడం పతనానికి సూచన అని గుర్తుంచుకోవాలి.

ఈ పతన స్థితినుండి సంఘాన్ని రక్షించవలసిన బాధ్యత మహిళా సంఘాల మీదవుంది. మహిళా ఉద్యమాలు ఈ కర్తవ్యాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుంటున్నాయా? అన్నదే నేటి సమస్య!

(21-వ పేజీ తరువాయి.)

సరళాదేవి: అమ్మా! యిల్లా ఉంది లోకం. మీ అనుమానాల ధర్మమా అంటూ ఒక అమాయకపు విద్యార్థినిని అడివిలోకి తరిమేశారు. మంగమ్మగారు ఒకరి మీదకి తోయ బోయిన నిందలు తమ మీదకే యెలా తిరుగుతాయో చూచారా? (మంగమ్మ తల వంచుకుంటుంది) అమ్మా! ఏ జాతికైనా గౌరవం, ఉన్నతి కలగాలంటే, ఆ జాతి యొక్క నైతిక బలం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ప్రతి స్వతంత్ర దేశపు పౌరుడికీ కొన్ని పౌర ధర్మాలున్నాయి. మనని మనం ఒకసారి అద్దంలో చూసుకుంటే, మనం యెంత వికృతంగా ఉన్నామో మన కర్థ మౌతుంది. మనకి వచ్చింది స్వాతంత్ర్యమైనా, మన మింకా స్వాతంత్ర్యానికి తగం. రామలక్ష్మమ్మగారికి భర్తంటేభయం. సుందరికి పార్కర్ పెన్నంటేయిష్టం. మంగమ్మగారికి నిందలు మోపడం యిష్టం. ఈ విధంగా ఉంటే మనమీద మనకిరోత కలగద్దూ. ఆ వెళ్లిపోయిన అమ్మాయి యొక్క జ్ఞానంలో సహనంలో మంచితనంలో కొంతైనా మనం అలవరచుకుంటే, యింకా సమయం మించిపోలేదు, బాగుపడవచ్చు. మీకూ నాకూ రోజూ కొక్కొక్క గాంధీజీగారొచ్చి ఉపదేశంచేయరు. ఆయన చేసినప్పుడే ఉన్నప్పుడే మనం ఆ జీవితంయొక్క సారాన్ని గ్రహించాలి. శలవు.

[నమస్కారం చేస్తుంది. ఇంతలోకే లలిత ప్రవేశించి, రాజ్యంలేదండి! ఎక్కడికి వెళ్ళింది. 'రాజ్యం రాజ్యం' అని కేకలు వేస్తుంది. తెర వాలుతుంది. అంతా 'జన గణ మన' పాడతారు]

భారత మహిళలు — భారతీయ సంస్కృతి

"సత్య"

(తరుణ సాహితీ సమితి)

దేశీయౌన్నత్యము, ఆ దేశమునందలి మాతల సంస్కృతిపై నాధారపడియుండును. స్త్రీయే తన దేశ సంస్కృతిని విస్మరించినయడల, ఆ దేశము యొక్క భావి నిరాశాజనకమగును.

అనాదినుండియు ప్రపంచ నారీమణులలో, భారత నారీమణిది విశిష్టస్థానము. ఆమె వాక్కు వేద వాక్కు. ఆమె శాసనమునకు అడ్డులేదు. ఆమె పరాక్రమము నిర్వక్రమము. ప్రాచీనకాల మునందు, స్త్రీ సంపూర్ణస్వతంత్రురాలు. అత్యంత మేధావి. అమిత బలపరాక్రమశాలిని. ఆనాడు భారత దేశములో, "పురుషునకు స్త్రీ ఏ విధము గను తీసికట్టు కాదు" అని సహేతుకముగా నిరూపించిన స్త్రీలు కొల్లలు. ఆనాటి స్త్రీల జీవితములు అత్యంత ఆహ్లాద సంపూరితములు, సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సంజనితములు.

భర్త మూర్ఛితుడైన తరి, తన విశిఖమ్ముచే శత్రువును దునుమాడిన వీరనారీ శిరోమణి సత్యభామ, కింకర్తవ్యతా విమూఢులై యుద్ధ సన్నద్ధతకు వెనుదీయుచున్న భర్తలకు, విస్మరించిన రాజనీతిని, ధీరోక్తులను తిరిగి జ్ఞాపకము చేసి పౌరుషేయులనుగా నొనర్చిన పాంచాలి, మొదలైన అసంఖ్యాకములగు మహిళలు, ప్రాచీన స్త్రీల పరిస్థితులకు నిదర్శనలు. అర్వాచీనమునందలి స్త్రీలు భారతీయ సంస్కృతికి భౌతిక రూపములు.

ఇవి నమ్మజాలని పురాణపు రోజులైనా, మొనమొన్నటి ఝూన్సీ లక్ష్మీభాయి వ్యక్తిత్వము మాట యేమి?

భారతీయుల కత్యంత ప్రియమయిన స్వేచ్ఛా మారుతముకై, తన శత్రువులతో బోరి యసువుల బాసెనే? ఆ నాడామె బల శౌర్యములు కన్నులార కాంచి, ఆమె కరవాల భ్రమణ కౌశలము, సంపూర్ణ రాజనీతిజ్ఞతలను, గూర్చి ఆంగ్లేయులు వ్రాసిన గ్రంథములను పఠించినారా? ఆమెలో అంతటి శక్తి ఉత్పన్నమగుటకు కారణ మేమి? స్వేచ్ఛ కొరకు అంతగా ఆమె కృషి చేయుటకు కారణ మేమి? భారతీయ సంస్కృతిని విస్మరించి ప్రాశ్చాత్య నాగరికత ననుకరించిన యడల, వీర ఝూన్సీ ప్రథమ వీరనారి కాగలుగునేమో ఊహించారా?

ఎప్పుడే యననేల? నేడు ఆకలి గొన్న ఆడ సింహము అరుణా అసఫాలీ, భారతీయ ఆదర్శ స్త్రీ మూర్తి విజయలక్ష్మీ పండిట్, అపర సరస్వతి సరోజని, వీరు ముగ్గురు భారతీయ నాగరికతను త్రోసి పుచ్చినారా?

భారత మహిళ, ప్రపంచ మహిళలలో విశిష్టతను సంపాదించుటకు, భారతీయ సంస్కృతావలంబనమే కారణ మని ఇప్పుడైన తెలిసినదా?

నేటి భారత మహిళల స్థితి హృదయ విదారకముగానున్నట్లు అందరికీ తెలిసినదే! నిర్బంధపై

ధవ్యము, అవిద్యా వ్యాప్తి నేటి స్త్రీల పరిస్థితు లను స్పష్టముగా చూపుచున్నవి.

శ్రీమతి ఊర్మిళా మెహతాగారు అఖిల భారత మహిళాసభ అధ్యక్ష పీఠమునుండి "సర్వతో ముఖ దేశసేవయే భారత మహిళల కర్తవ్యము" అని ఎలుగెత్తి చాటుట ఎంతయు ముదావహము. సాంఘిక చైతన్యమునందు, నవజీవనమును గూర్చుట ఇప్పటి మహిళల ప్రథమ కర్తవ్యము.

శ్రీమతి పూర్ణిమా మెహతాగారు అన్ని సమ స్యలను సమగ్రముగా చర్చించి, ప్రతి దాని యందును స్త్రీలకు గల పాత్రను విశదీకరించుట వలన, నేటి మహిళలకు తమ కర్తవ్యము సుగ్రా హ్యమైనది.

ప్రస్తుత ప్రపంచ పరిస్థితుల నెఱుంగక బానిస జీవితమును గడుపుచు విజ్ఞాన శూన్యులై పల్లె లందున్న మహిళలకు విజ్ఞాన ప్రబోధము జేసి నేటి పరిస్థితులయందు వారి కర్తవ్య మేమియో తెలియపరచవలసిన బాధ్యత, నవీన యువతు లపై నున్నదని, శ్రీమతి మెహతాగారు తెల్పిరి. కాని నవీన యువతీ సోదరీమణులను ప్రార్థించు చున దేమనగా, పల్లెలందలి మహిళా సోదరీ మణులను విజ్ఞాన యువతులుగానే జేయుడుగాని భారతీయ సంస్కృతి నింకను అతి భద్రముగా పోషించుచున్న, పల్లె సోదరీమణులను ప్రాశ్చా త్య నాగరికతా పిశాచ వ్యామోహగ్రస్త హృద యులను గావింపవలదని.

శ్రీమతి మెహతాగారు తమ ఉపన్యాసములో ఉదహరించిన (లేక ధ్వనించిన) భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర విభజనకు అనంగీకారముతోడను, సంతాన నిరోధక ప్రబోధముతోడను అంగీకరింప జాలను. నేనేకాదు. ఏ భారత మహిళయు, ముఖ్యముగా ఆంధ్ర మహిళయు ఇట్టి సంకుచితా భిప్రాయము యడల తమ విముఖతను తెలుప కుండనుండ జాలదని నా విశ్వాసము.

భారతీయ సంస్కృతికి 'సంతాన నిరోధకము' కన్న గొడ్డలి పెట్టులేదు. సంతాన నిరోధకము నంగీకరించుటయన, పాశ్చాత్య నాగరికతను దేశ కాలమాన పరిస్థితులను, శీతోష్ణతా విభేదము లను గుర్తింపక గ్రుడ్డెద్దు చేను బడ్డట్టు అనుక రించుటయే అగును.

మా హాస్టలు నాల్గవ వార్షికోత్సవము

కుమారి టి. శారద (సీనియర్ తరగతి విద్యార్థిని)

జనవరి 23 వ తారీఖున మా హాస్టలు నాల్గవ వార్షికోత్సవము చాల జయప్రదంగా జరిగింది. అంతకు క్రిందటి రోజున కేవలము వసతి గృహ విద్యార్థినులకు మాత్రమే ఆటలలో పోటీలు పెట్టబడినవి. ఆ ఆటలలో "నన్ను కనుక్కో" యను నాటలో కోకా ఈశ్వరి ప్రథమ బహుమానమును పొందెను. మూడు కాళ్ల నడకలో రాజ్యలక్ష్మి, రూపకుమారి, రత్నమాల, లీలావతులు ప్రథమ బహుమానములు పొందిరి. ఆ తరువాత Words Building లో అచ్చయ్యమ్మకును, అనసూయకును ప్రథమ బహుమానములు వచ్చినవి. Musical arms లో రామశేషు ప్రథమ బహుమతి పొందినది. వీటి నన్నింటిని శ్రీమతి కస్తూరి రంగనాయకమ్మగారు జయ ప్రదముగా జరిపించిరి.

వార్షికోత్సవ సందర్భములో శ్రీమతి దుర్గాబాయిగారు, పాలకవర్గ సభ్యులాంద్రు విందుకు విచ్చేసిరి. ఈ రోజువిందుకు మా సోదరీమణులగు సత్యవతిగారు, మంగళాంబగారు, మరి కొందరు విద్యార్థినులు రుచికరముగా క్రొత్త రకపు పిండి వంటలతో వంటకములను తయారు చేసిరి. సాయంత్రము 4 గంటలవరకు హాస్టలులోవున్న ప్రతివిద్యార్థినికి తీరుబడి లేదు. అందరూ డ్రామాకు తయారగుటలోను, మరికొన్ని పనులలోను నిమగ్నులై యుండిరి. నాలుగు గంటలకు నాటకములలోయున్న వారు నాటకము వేయుటకు సిద్ధముగా తయారైరి. ఉపాధ్యాయినులు, మెంబర్లు అందరు 5 గంటలకు హాజరైరి. పైహాలు కిటకిటలాడిపోయినది. ఆ రోజు కార్యక్రమము "కరుణామయి" యను సాంఘిక నాటకము, "పరమానందయ్య శిష్యులు" అను హాస్యనాటిక, "వెట్టి గొల్లవాడు-గొల్లభామ" యను సంగీత నాటికలు. "కరుణామయి" యను నాటకములో అనసూయ నిజంగా కరుణామయి మాదిరిగానే వేసి అందరి హృదయములను కరుణామయము చేసినది. పరమానందయ్య యతని శిష్యులలో, కరుణామయి వల్ల కలిగిన దుఃఖమును, పోగొట్టి ప్రేక్షకులను నవ్వించినారు. గొల్లవాడు, గొల్లభామ కూడా చాలా బాగా వేసినారు. "జన గణ మన" పాటతో ఆ రోజు కార్యక్రమము ముగిసినది.

ఆ తరువాత దుర్గాబాయిగారు హాస్టలుపిల్లల కౌశలమును పొగడిరి. నాటకములో వేసిన కరుణామయి (అనసూయ)కు బెన్నూరి కృష్ణవేణమ్మగారు ప్రత్యేక బహుమాన మొసగిరి. ఆతరువాత టి. శారద (డ్రామాలో లచ్చి) కిని, కస్తూరి డ్రామాలో కిశోర్ (కరుణామయి తమ్ముడు) కిన్ని ప్రత్యేక బహుమానము లివ్వబడినవి. ఆటలలో గెలుపొందిన వారికి బహుమానములు పంచి యివ్వ బడినవి. దుర్గాబాయిగారు, టీచర్లు, మెంబర్లతోగూడి హాస్టలు విద్యార్థినులు, అందరూ ముచ్చటలగు పాటలతో విందు నారగించిరి. ఆరోజు 12 గంటల రాత్రివరకు మెం

తో సంతోషముగా గడిపితిమి. ఆరోజు మా అందరకు పుట్టినరోజు పండుగ అయినదన్న మాట.

ఇంక ఒక మాట! మద్రాసులో యెన్నో హాస్టల్సు వున్నాయి. కాని మా హాస్టలు వేరు. ఇందులోనున్న పద్ధతులు, పిల్లల నడవడిక వేరు. అందుచేతనే పై విద్యార్థినిలందరూవచ్చి ఇక్కడ వుంటారు. ఇక్కడవున్న గొప్పతన మేమిటంటే యిక్కడ జాతి మత విచక్షణ యిసుమంతయు లేదు. ఇక్కడవున్న విద్యార్థిను లందరూ ఏక గర్భవాసులు వలె కలసి మెలసి వుంటారు. ఇక్కడ హాస్టలులో వున్న వారికి తమ యిండ్లకు వెళ్ళవలెనని కోరికయే యుండదు. ఇందుకు కారణం యిక్కడ దుర్గాబాయిగారు, అమమ్మగారు మాకు తల్లి సమానులు. మా టీచర్లు, అక్కలు లాగ వుంటారు. హాస్టలు మా యిల్లు లాగ వుంటుంది. ఇవన్నీ మా తల్లి దండ్రులను మా గృహములను మరిపింప చేస్తవి. ఇచ్చటి వారు ఒక్క చదువు కొనుటకే కాదు, కుట్టు పనులు నేర్చుకొనుటకుకూడవచ్చి హాస్టలులోవుంటారు. దూర దేశములనుండి పిల్లలు వచ్చి యిక్కడ వుంటారు. ఇక్కడ విద్యార్థినులకు, చదువు పూర్తి అయిన తరువాత గృహమును చక్కగా నిర్వహించుకొనుటకై గృహిణికి వలసిన పనులు కూడ నేర్పబడుచున్నవి.

మల్లమదేవి మహిళా మందిర వాస్తవ్యులు. శ్రీ బొబ్బిలిరాణీ వారితో

కోతులు — డోలర్లు

కథ

శ్రీ కవికొండల వేంకటరావుగారు

"నిరుడు మామిడి చెట్లు, ఒక్కటైనా, కాసిందిలేదు: ఊరగాయకూడా మొగంవాచి పోయినాం! ఈ యేడు కూడా తత్తుల్యంగానే వున్నాయిగాని చెట్లన్నీ, ఏం మహిమో! ఊరగాయల మామిడి కాసింది!" అని చెప్పి, సొంత సేవ్యం గావించడంలో అపార ప్రజ్ఞ సంపాదించిన 'సర్వాధికార్ల సమస్త విద్యా వినోది' అనే విప్రోత్తముడు, ఆ యేడు ఏం చేశాడూ—తీర్థానికైనా వెళ్లకుండా ఆ ఊరగాయల మామిడి చెట్టు దగ్గఱ కాపలా కూర్చోసాగాడు, పూతప్పటి నుంచీ!

మబ్బులకు పూత రాలిపోతుంటే మబ్బులను తిట్టేవాడు. పూసిన పూత అంతా నిలుస్తుందా అనేమాట మఱచిపోయే వాడు. పిందెలు ఉడుక్కి ఊడి పడిపోతూవుంటే సూర్యుణ్ణి తిట్టేవాడు. వేసిన పిందె అల్లా విత్తనం అవుతుందా అనే మాట మఱచిపోయేవాడు.

మినపగింజంత అయిందా, పెంకులెగిరిపోయేటట్లు కేక వేసేవాడు "ఎవరూ ఆ దరికి రాకూడ" దని. చూస్తే దిష్టి కొట్టేస్తుందని—గడ్డిబొమ్మను చేసి కొస కొమ్మకెక్కించాడు. దానికో వాలం పెట్టాడు. దాని మూతినదో రూపం తేల్చి, ఎఱ్ఱటిరంగు పులిమాడు. "వీరాంజనేయులు కాకుండా వెఱ్ఱి ఆంజనేయులు కాకుండా తోచాలి కోతి మూకకు," అన్నాడు.

వాని భయం ఏమిటంటే కోతులువచ్చి ఆ కొంచెంకొంచెం గొప్పవవుతూవున్న కాయల్ని కడతేరుస్తాయేమో అని, మనుష్యుల మాట అలా వుంచి.

ఈలావుంటూ వుంటే, చెట్టు నెంత లేదన్నా, వెయ్యి సుమారు ఆ మాత్రం ఆ మాత్రం, ఉరవుగా వున్నకాయ ఊరగాయ పదునుకు వచ్చినవి తేలాయి. చెట్టుకూడా అప్పుడప్పుడు పళ్లు పడుతూవుంది. మాసంకూడా వైశాఖమాసం వచ్చేసింది. పగలు బయళ్లు ఎండలు పెళ్లుమని కాస్తున్నాయి. రాత్రిళ్లు పెరళ్లు మల్లె పువ్వులతో పరిమళిస్తూ వున్నాయి.

ఒక్క కోతీ ఆయేడు వచ్చి ఒక్క కాయా కొరుక్కు వెళ్లిన పాపాన్ని పోలేదు. అసలు కోతులే మాయమైపోయినాయి.

దానిక్కారణం ఏమిటా అని ఆ రాత్రి—మరి మర్నాడు ఊరగాయ సరంజాం అమారు కాబోతూవుంది—కారం, ఆవ, ఉప్పు పాళ్లు పోసి కలుపుతారు—నూని ఆడించి వుంచారు—కాయ మర్నాడు మధ్యాహ్నం దింపికొని వచ్చి మఱి సాయంకాలం కొట్టి, తరిగి, కొంత ముక్క,

కొంత కాయపెట్టేస్తారు—పొలంలో చిన్న బోతుంది—ఇంటిపట్టు ఇల్లాలు ఎక్కడ లేని వొయ్యారం కాపరుస్తుంది, చిన్నమణ్ణి, సన్న మణ్ణి— — —ఆ రాత్రి చెట్టు క్రింద పడు క్కుని, అర్ధరాత్రి వేళ, సర్వాధికార్ల సమస్త విద్యా వినోదిగారు, ఆకాశంవంక చూస్తూ "ఈ యేడు ఒక్క కోతీ రాకపోవడానికి కారణం ఏమా ?" అని అలోచింపసాగాడు. ఆలా ఆలో చిస్తూ వుండే సమయంలో "అదంతా తన వట్టి గడ్డి వాలమూర్తి ప్రభావంగా" తలపోసి ఆ దిష్టి బొమ్మ కేసి చూచాడు. చూచీ చూడ్డంలో వట్టి గడ్డి రూపసి మెడలో సరీగ్గా వొక్క వెయ్య డోలర్ల దండ, పైనుండి సెర్చిలైటు వెలుగు సమేతంగా వాయువిమానంనుండి జారి పడింది ! బ్రహ్మాండంగా గలగలమంది ! విగ్రహం మెడ నిండా కనకం మెఱిసింది !

"కోతులు అన్నవి హిందూ దేశంలో ఎవరివీ కానట్టు తిరుగుతూవుంటాయి కాబట్టి, ఎవరికని ఈ డబ్బు ఇవ్వడమో తెలియక మేము ఆ కోతుల మెడల్లోనే మా డోలర్లను దండలుగా వేసి దండల సమేతంగా తీసుకుపోతున్నాం !" అని ఒక పెద్ద చాటింపు, బూరావూదినట్లు గావించి, యమపాశం పోసి పైకి లాగినట్టు లాగ సాగారు, ఆ విమానంలోని అమెరికన్ వైజ్ఞాని కులు ఈ సర్వాధికార్ల విద్యా వినోదిగారి వట్టి గడ్డి వెఱ్ఱి తొఱ్ఱి దిష్టి బొమ్మను !

సర్వాధికార్ల విద్యా వినోదిగారు, వెంటనే— అది తను ఆదాకా కాసుకు కని పెట్టుకుని ఊర గాయల మామిడి అన్న మాట మఱచి, రెమ్మ రెమ్మ ఊతంగా, పైకెగబాకి, కాయలన్నీ రాలి పోయినా సరకు చేయక, చితికి పోయినా కాతరుచేయక, ఆ దిష్టి బొమ్మ వాలం తన మొలను చుట్టేసుకున్నాడు.

క్రమంగా విమానంలోని వైజ్ఞానికులు బొమ్మనూ మన "బొమ్మన్"నూ కూడా కలిపి పైకి లాకున్నారు విమానంలోకి ! "ఎవరు ఇందులో కోతి ?" అని ;అడిగారు వైజ్ఞానికులు! "తోక ఇద్దఱినూ కలుపుతూవుంది : ఈ తోక తెగ్గోస్తే రెండు కోతులు కాగలవా ?" అని ప్రశ్నించుకోసాగారు వారిలో వారు ఆ వైజ్ఞా నికులు !

వాయు విమానం అల్లా అంతరిక్షమందు ఆగి వుంది. ఇంజన్ ఆపబడ లేదు. గంయిమంటూ నేవుంది. జవాబు ఎవర్కి చెప్పాలో అర్థం కాలేదు. ఏమని చెప్పాలో అంతకన్నా తోచ లేదు, సర్వాధికార్ల విద్యా వినోదిగారికి.

విమానం నిండా, ఏభై అరవై కోతులు దాకా, నిరుడు ముందటేడు తనను వేపుకు తిన్న వన్నీ డోలర్ల దండలు వేసుకుని "కిచకిచ" మంటున్నాయి ఆ విమానంలో చూచాడు ! మనవాడు !

"ఆ కోతులన్నా ఈ వట్టి గడ్డి కోతి పిల్లలు. ఈ వట్టి గడ్డి కోతి నా పిల్ల ! మీరెల్లా వీటిని తీసుకు వెడతారో చూస్తాను" అన్నాడు ఆర్భా టంగా. "ఏలా తీసుకు వెడతామూ ! నీ మెళ్లోనూ ఒక డోలర్లదండ వేసి తీసుకు వెడతాం !" అని ఒక పెద్ద డోలర్లదండ ఆ సర్వాధికార్ల విద్యా

(32 వ పేజీ చూడుడు)

ఆర్షకళా ప్రతిష్ఠాపక

శ్రీ. కాంచనపల్లి కనకాంబగారు

శ్రీమతి కవితా విశారద కవితిలక విద్వాన్ కాంచనపల్లి కనకాంబగారికి తిరుపతి కవితా సమితి వారిచే నివ్వబడిన "ఆర్షకళాప్రతిష్ఠాపక" బిరుద ప్రదాన సమయంబున చదువబడిన పద్యములు.

ఉ॥ కమ్మదనాల పద్యములఁ
గానుకలిచ్చుచు మాదు తెన్గులో
కమ్మనకుఁ వినూతన వి
కాసముగూరిచి వాసికెక్కఁ తే
సొమ్ముగఁ గీర్తికాంత నిను
సోదరి భావమెలర్ద నెంచుచుఁ
రమ్మయటంచు నల్దిశల
రాగముతోడు తనావరించెనే ॥

తే॥ మధురమంజులగాన మాపృథుల కవిత
కలముచేఁబట్టి వ్రాయగ ఘల్లుఘల్లు
మనుచు, నేతెంచు భారతిమాన్యమగుచు
ఆంధ్ర శారదా నీకిదే యంజలిడుదు.

శ్రీ కాండూరి నరసింహాచార్యులు

స్వాగతమమ్మరో తెనుగు వాణికి
అచ్చపు మేలుబంతియా
రాగమెలర్పగా రచనరాజిల
జేసిన నీదు కావ్యముల్
బాగుగ వాసి గాంచినవి పావని
యా తెనుగమ్మ తోటలో
ఏగతి మీటినావొ రచియించిన
వేళల నాంధ్రవల్లకిఁ ॥

తెనుగుపొలముల సేద్యము తేటపడగ
తావి వెదజల్లు కొంగ్రొత్త పూవువోలె
డెందమానంద మొందుచు అంద మొసగు
రచన గావించెదీవుగా రమ్యఫణితి ॥
పుష్పముల నిండ మధువులు పొర్లియున్న
సరియె! తీపిలేదని మాదుప్రజము లెల్ల
విసరివేయక యందలి రసమునే గ్ర
హించి పూచినందుల కెంతొ హితము మాకు॥

శ్రీ ముళ్లపూడి నరసరాజు.

శ్రీ కాంచనపల్లి కనకాంబగారు స్త్రీలలో ప్రఖ్యాతికెక్కిన కవితామతల్లి. వీరిజీవిత మంతయు భాషాసేవకే అర్పితము. చెన్నపురి క్వీన్ మేరీ కళాశాలలో రమారమి 15 సంవత్సరములు ఆంధ్ర ఉపాధ్యాయినిగా వీరు పనిచేసిరి. జీవయాత్రయను పద్యకావ్యము, హంసవిజయమను నాటకము, ఇంకా పెక్కులు, గద్య పద్య రచనలు, వీరి భావనా సంపత్తిని, ఆధ్యాత్మిక ప్రపత్తిని విశదపరుస్తాయి. వీరి ఔన్నత్యాన్ని గుర్తించి, తిరుపతి కవితాసమితి, 'ఆర్షకళా ప్రతిష్ఠాపక' బిరుదాంకితులను చేయుట, వీరికేగాక, సాహితీసమితికే అధిక గౌరవదాయకము.

కోతులు — డాలర్లు

(30 వ పేజీ తరువాయి)

వినోదిగారి మెడలో పారేశాడు ఆ విదేశీయుల్లోని ఒక మహావేత్త.

బరువుకు తూగిపోతూ స్వరాధికార్ల ఆయన "నాకు పెళ్లాంవుంది—ఇంకా పిల్లలు వున్నారు—ఊరుగాయ పెట్టే రోజూ తెల్లారి! చెట్టు నిండా కాయలున్నాయి!" అని ఎంత గోల పెట్టినా మఱి ఆ అమెరికన్ వైజ్ఞానికులకు అర్థంకాలేదు. "వుంటే మా దేశం వెళ్లాక వుత్తరం రాద్దు గానిలే! మేం బంగీద్వారా తెప్పించి పెడతాం నీకు ఊరుగాయ!" అని అన్నారేగాని అతగాణ్ణి విడిచి పెట్టలే!—

"తాజా వూరుగాయ! తాజా ఆవకాయ—మా వూరగాయల మామిడికాయతో పెట్టిన—మా ఆవిశ పెట్టిన—కాయ—కాయ—కాయ!" అంటూ వట్టి గట్టి, పీర, కాదు, వెఱ్ఱి ఆంజనేయ విగ్రహాన్ని ఊరికే ఉసి గొలిపే వాడు, కసి గొద్దీ తోకట్టుకు లాగేవాడు, సర్వాధి కార్ల విద్యావినోది. కాని ప్రయోజనం లేక పోయింది!

అతగాడు మఱి భారత దేశానికి దక్కకుండా వెళ్లి పోయాడు! మఱి ఆ యేడు వాని యింటిల్లిపాదికీ వూరగాయ కాదుగదా! ఉప్పు బద్దన్నా లేకపోయింది.

మన సామెతలు

1. అందానికి పెట్టిన సొమ్ము, ఆపదకు అడ్డం వస్తుంది.

2. అక్క మనది అయితే, బావ మనవాడా?

3. అత్తచచ్చిన ఆరు మాసాలకు కోడలి కంటి నీరు వచ్చినదట.

4. ఆకలి రుచి యెఱుగదు. నిద్ర సుఖ మెఱుగదు. వలపు సిగ్గు యెఱుగదు.

5. ఆడదాని చేతిలో అర్థము, మొగ వాని చేతి బిడ్డా బ్రతకదు.

6. ఇంటి దీపమని ముద్దు పెట్టు కొంటే, మూతి మీసాలన్నీ తెగగాలినవట!

7. ఇంట్లో పెండ్లి అయితే, ఊళ్లో కుక్కలకు హడావిడి.

8. ఉంగరాల చేతితో మొట్టితే నొప్పి ఉండదు.

9. ఉద్యోగం పురుష లక్షణం, అది పోతే అవలక్షణం.

10. గుళ్లో దేవునికి నైవేద్యము లేకుంటే, పూజారి పులిహారకు ఏడ్చినాడట.

11. చద్దికూడు తిన్నమ్మ మొగుడాకలి ఎరుగదు.

12. చల్లకువచ్చి ముంత దాచుకున్నట్లు.

13. జరిగే మట్టుకు జయభేరి, జరగక పోతే రణభేరి.

14. నా యింటికి నేనేపెద్దను, పిల్లికి పెట్టరా పంగనామము.

కూర్పు: శ్రీమతి మన్యం కామేశ్వరీదేవి గారు

విముక్త చైనా వనితల వీరోచిత పాత్ర

శ్రీమతి పరకాల సుశీల

ఇండియా చైనా దేశాలు రెండింటికీ అక్కచెల్లెళ్ళ సామ్యముందని చరిత్రలో ప్రసిద్ధి. అవిద్యలోను, సనాతనాచారాలలోను, బానిస జీవితంలోను, నిరంకుశ దోపిడీ వ్యవస్థలోను ఒక టేమిటి, అన్నివిథాలాపోలికే!

మనదేశం ఎక్కువ వ్యవసాయ దేశం అగుట వల్ల రైతులు దోపిడీకి గురయి, తమ జీవితాలను నిరంకుశ భూస్వాముల చాకిరీకివమ్ము చేసికొని, నిరక్షరాస్యతలో మునిగి వుండడంవలన చాలా కుటుంబాలకు బయటి ప్రపంచంతో సంబంధం వుండదు. అందులోను చాలామంది స్త్రీలలో, పూర్వపు సాంప్రదాయాలు జీర్ణించి వుండడంవల్ల తాము బయటి విషయాలజోలికి పోనక్కరలేదనే భావం ఇమిడివుంది. సాంఘిక సంస్కరణ విషయంలో అంతా వెనుకబడి వున్నాము. ఇంకా అత్త మామల నియంతృత్వం భర్తలుచేసే దౌర్జన్యాలకు చాలా మంది స్త్రీలు గురవుతూనే యున్నారు. ఈ పరిస్థితుల్లోసాంఘికంగా స్త్రీలు ముందుకు రావాలంటే చైతన్యంకలిగిన స్త్రీలు ఈ రోజున తమ కర్తవ్యం నెరవేర్చ వలసియుంటుంది. కాని, చదువుకుని విజ్ఞానంగలిగిన స్త్రీలు తమ జీవనోపాధియో, లేక గృహ బాధ్యతలో నెరవేర్చుకోవడమేగాని, సంఘంలో తమ వంతు కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చక పోవడంవలన దేశానికి కావలసిన వీరమాతలుకాని, సంఘ సంస్కర్తలు గాని ఏమాత్రం తయారవడంలేదు.

మన దేశంలో వలెనే చైనా స్త్రీల పాత్ర కూడా అంతే! ఈ నాడు దోపిడి వ్యవస్థనుండి విముక్తిపొందిన ప్రాంతాలలోని స్త్రీలుఏరకంగా నున్నారో మనంకూడా తెలిసికోవాలి.

సాంఘిక సంకెళ్లను స్త్రీలు ఛేదించారు!

సనాతనాచారాలు బాగా ప్రజల్లో జీర్ణించడముచేత స్త్రీలు అనేక హింసలకు గురయ్యేవారు. మన దేశంలో వలెనే అక్కడ కూడా బాల్య వివాహాలెక్కువ; ఘోషా, చదువులేదు. దీనికి తోడు స్త్రీలను బానిసలుగా అమ్మేవారు. (స్త్రీలను కొంత డబ్బుకు అమ్మి వేయడం వలన ఆ స్త్రీ అమ్ముడుబడిన వానికి శాశ్వతంగా చాకిరచేయుచు అతని నియంతృత్వానికి దాసిగా పరిగణించ బడుతుందన్న మాట.) కొంత మంది స్త్రీలు వివాహ సమయంలో భర్తకు అమ్ముడు పోయేవారు. వివాహమయిన స్త్రీలకు కాళ్లకు గొలుసులు బిగించి, బయటి ప్రపంచానికి సంబంధంలేకుండా దూరం చేయ బడతారు. స్త్రీలు నడవడానికి కూడా వీలులేకుండా పాదాలు వెనుకకు బెత్తెడు బిళ్లలుగా విరిచి కడతారు! ఈ పద్ధతి స్త్రీల పాదాలకు అందాన్నిస్తుందట!

విప్లవకాలంలో స్త్రీలు గిరజాల జుట్టునుంచుకుని, సాంఘిక బంధాలుత్రెంచుకొని సైన్యంలో చేరారు. స్త్రీల హక్కులకై ఎలుగెత్తి పోరాడారు.

విముక్త చైనా వనితల వీరోచిత పాత్ర

చైనా మహిళల కోర్కెలు

1. స్వేచ్ఛా పూర్వక వివాహాలు: అంటే తమకు నచ్చిన యువకుని వివాహము చేసికొనే హక్కు. దీనికొరకు చాలా ఆందోళనచేశారు. కొంతకాలానికి ఉద్యమం వెనుకబడ్డంవల్ల గిర జాల జుట్టున్న స్త్రీలను చాలా మందిని ఉరి తీశారు.

తరువాత 20 సంవత్సరాలకు, కార్మిక మధ్య తరగతి స్త్రీలు ముందుకువచ్చి పనిచేయసాగారు. గ్రామాల్లో చైతన్యంరాలేదు. భర్తలకు బానిస లుగా స్త్రీలుంటే వారి అత్త మామలు కోడం డ్రను కొట్టేవారు. ప్రస్తుతం ఈ వెనుక బడిన ప్రాంతాల్లో స్వేచ్ఛా పూర్వక వివాహాలంటే చాలా అపోహాలు కలుగడం వలన ఈ కార్య క్రమాన్నక్కడ ఆపుచేశారు.

2. స్త్రీలకు సమాన హక్కులు, రాజకీయంగా, సాంఘికంగా పురుషులతో పాటు కావాలని ఆందోళన చేస్తున్నారు. కాని, దీని కూడా వెనుక బడిన ప్రాంతాల్లో ఆపు చేశారు. ప్రస్తుతం సౌఖ్యవంతమయిన కుటుంబ జీవితం కొఱకు కృషి చేయడం, శిశురక్షణ ఈ కార్య క్రమాల్లో స్త్రీలను సమీకరిస్తున్నారు. విద్య నేర్చుకోవడం, నూలు వడకడం, వృత్తులు నేర్ప డము మొదలగు పనుల్లో 1 లక్ష 50 వేల మంది స్త్రీలు యోనాన్ ప్రాంతంలో సమీకరించ బడ్డారు. విముక్త చైనాలో స్త్రీల విషయంలో క్రొత్త న్యాయ చట్టం తయారయింది. ఈ నాడు స్త్రీలు అన్ని విషయాల్లోను ముందుకు వచ్చి సైనికులుగాను నాయకులుగాను తయా రయి దేశపురోగమనానికి చేయూత నిస్తున్నారు.

నువ్వు

(జె. టూవీమ్ యొక్క పోలిష్‌నుంచి)

నువ్వు నన్ను భూమిమీద నిలబెడ్తావు; నువ్వు నన్ను స్వర్గానికి లేవ నెత్తు తావు. ఇక్కడే నా జీవిత సర్వస్వమూ అయిన నువ్వు వున్నావు. అందుచేత వేరే ఎక్కడికో వెళ్లవలసిన అవసరం ఏముంది?

నేను నిన్నొక్కర్తెనే తెలుసుకున్నాను; ఒకర్తె గురించే నేర్చుకున్నాను. మిగతా ప్రపంచంతో నాకేమీ సంబంధంలేదు. అందుచేతనే మిగతా ప్రపంచం గురించి నాకేమీ బోధపడదు.

ప్రతి అడుగూ, ఒక వింత బాట; ప్రతి తలపూ, ఒక అంతులేని అగాధం. మాటలతోనైనా, నిశ్శబ్దంతోనైనా నువ్వే సమాధానం యివ్వాలి.

నీ ధవళ వక్షస్థలంలో కొట్టుకునే నీ హృదయ రక్తాన్ని వింటూ, నా గ్రుడ్డి ప్రేమలో మరణంతో కూడుకున్న యీ జీవితాన్ని జీవిస్తా.

—శ్రీ చల్లా రాధాకృష్ణమూర్తిగారు

దక్షిణ హిందూదేశపు ప్రజలు ఒక్కొక్క ప్రాంతములో వుండేవారు, ఆచార వ్యవహార నడవడికలయందు మాత్రమే కాకుండ, భోజనం, వంటకములయందు కూడ భిన్న పద్ధతులను అవలంబించుచున్నారు. ఇచ్చట వివిధ జాతుల వారు కొన్ని కొన్ని వంటకములయందు ప్రత్యేక నిపుణతను గలిగియున్నారు. ఆంధ్రులు, పచ్చళ్లు, ఊరగాయలు, వేపుడు కూరలు చేయుటలో ప్రసిద్ధిజెంది యున్నారు. రాయలసీమ ఆంధ్రులు చింతకాయతొక్కు, పప్పుకూరలు, చట్నీ పొడి చేయుటలో ఆరితేరినవారు. మైసూరు కన్నడంవారు చారు, బిసిబేళేహుళి (పప్పుపులుసన్నం) 'వాంగీబాత్' యిలాటివి చేయునట్లు మనం చేయలేము. సాంబార్, వంకాయ రసవాంగి, కాకరకాయ పిట్లే చేయుటయందు అరవ వారిదే మొదటి చేయి. మళయాళపు వంటలు కూడ రుచిగా వుంటాయి. అవియల్, ఓలం, మశియల్, మొళకుకుట్టాం (మిరియాల పులుసు) యిలాటివి యింకా కొన్ని వంటకములు వండుతారు. ఇవి వండుటకు వేరు వేరుగా మసాలా సామాన్లు పొడిచేసికొన్ని, ముద్దగానూరి కొన్ని వాడుతారు. మనము వాడుకగా రోజూ చారు, పప్పు పులుసు, కూరలు వీట్లకు ఉపయోగించే మసాలా పొళ్లు కూడ రకం వారీలుగా చేసుకొంటారు.

వంటకములకు కావలసిన మసాలా సామానుల పట్టీ :—

1. మిరపకాయలు :—సన్నగా, ఎఱ్ఱగా, పొడుగుగా ఉండే కాయలు వాడుకొనవలయును.

2. ధనియాలు :—పుచ్చినది, మగ్గినవి కాకుండ మంచివి వాడవలెను.

3. మిరియాలు :—క్రొత్తవిగా వుండేవి వాడవలెను.

4. ఆవాలు :—క్రొత్తవిగా, ఎఱ్ఱరంగుకలవిగా ఉండుట మంచిది.

5. మెంతులు :—పసుపు రంగు గలవిగా ఉండుట మంచిది.

6. జీలకఱ్ఱ :—మంచిదిగా వుండవలెను.

7. నువ్వులు :—మగ్గినవి కాకుండా వుండవలెను.

8. శెనగపప్పు :—నూక లేక పొట్టుతీసి మంచి పప్పును ఉపయోగించవలెను.

9. మినపపప్పు :—నూక లేక పొట్టుచెరిగి వుపయోగించవలెను.

10. ఎండుకొబ్బెర :—లావుగా, నూనెచక్కగా వుండునది చూచి ఉపయోగించవలెను.

11. పచ్చిటెంకాయ :—ముదురుకాయ మంచిది.

12. మరాఠిమొగ్గలు :—క్రొత్తవిగా ఉండవలెను.

13. రాతిపూత.

14. లవంగాలు.

15. లవంగపట్ట. (దాల్‌చిని)

16. సోంపు.

17. ఇంగువ :—చెక్కవలెగాక, మృదువుగాను ఉండేది శ్రేష్ఠమైనది.

18. తెల్ల ఉల్లిపాయలు అనగా వెల్లుల్లి.

19. చింతపండు :—మిక్కిలి పాతదిగాగానిలేక మిక్కిలి క్రొత్తదిగాగాని వుండకూడదు.

20. ఉప్పు :—శుభ్రమైనదిగా వుండవలెను.

1. చారు పొడికి కావలసిన మసాలా సామాన్లు చేయు విధానము :—

1 సోలెడు మిరియాలు, 3 సోలలు ధనియాలు, 1 సోలెడు

కందిపప్పు, $\frac{1}{2}$ సోలెడు జీలకఱ్ఱ, 1 టేబిల్ స్పూన్ ఆవాలు, రెండు చిన్న పసుపు కొమ్ములు, నూనెలేకనే వుత్త మంగలము (గోలము)లో వేయించి రోట్లో పోసి దంచి జల్లించి, ఆ పొడిని వేరుగ ఉంచుకొనవలెను. జీలకఱ్ఱ జాగ్రత్తగా వేయించవలెను. తక్కువగా వేయించిన ఒక మాదిరి చేదు వేయును. రెండు చంచాల నూనెవేసి $\frac{1}{4}$ తులం ఇంగువ పొంగించుకొని తీసి, సోలెడు మిరపకాయలు వేయించుకొని రోట్లోపోసి దంచి బాగా జల్లించి, ముందు దంచిన పొడితో కూడ కలిపి ఒక జాడీలోకాని, సీసాలో కాని వేసి మూత పెట్ట వలెను. చేసిన ఒక వారం వరకు పొడి క్రొత్తగా ఉండుటచే చారు చాలరుచిగా వుండును.

2. పులుసుపొడికి కావలసిన మసాలా సామాన్లు చేయు విధానము :—

4 సోలలు ధనియాలు, $\frac{1}{4}$ సోలెడు మెంతులు, రెండు చిన్న పసుపుకొమ్ములు, నూనెలేకనే వేయించి రోట్లో దంచి వుంచుకొనవలెను. 5 పలాల మిరపకాయలు $\frac{1}{4}$ తులం ఇంగువ, రెండుచంచాల నూనెలో వేయించి రోట్లో దంచి, ముందుగ దంచి వుంచుకొన్న పొడితో కూడ కలిపి ఒక సీసాలో, లేక జాడీలోనైనవేసి మూతపెట్టి వుంచవలెను.

3. కూరపొడికి కావలసిన మసాలా సామాన్లు చేయు విధానము :—

1 సోలెడు మినపపప్పు, $\frac{3}{4}$ సోలెడు శనగపప్పు, $\frac{1}{4}$ సోలెడు ధనియాలు, $\frac{1}{4}$ తులం ఇంగువ, $2\frac{1}{2}$ పలం మిరపకాయలు, యివన్నియు నూనెలో వేయించి పొడిచేసి వుంచుకొనవలెను మెత్తగా దంచకూడదు. కొంచము నూకగానే దంచవలెను. ఈ పొడి 10 రోజులకంటే యెక్కువ వుంచుకొన కూడదు. వేపుడు కూరకైన, ఉడకపెట్టి తిరుగమోత పెట్టే కూరకైన యీ పొడిని వాడుకొనవచ్చును.

గ. లీ.

ఒకేనాటి రాత్రిలో

రాత్రి చాల ప్రొద్దు పోయింది. సుమారు 11 గం॥ కావచ్చును. హేమా, యింకా తెలుగు పద్యాలు వల్లెవేస్తోంది. ఆమెకు రేపు తెలుగుపరీక్ష. అన్ని పరీక్షలు ఒకఎత్తు, తెలుగు పరీక్ష ఒకఎత్తు. అప్పుడు ఆమె నాన్నగారు, "హేమా! యింకా ఎంతసేపమ్మా చదువుతావు? యిలా చదివితే శరీరారోగ్యం పాడైపోదు! 11 గంటలవుతుంది. పోయి పడుకో తల్లీ, తెల్లవారుఝామునలేచి వల్లెవేద్దువుగానిలే,పో" అన్నారు. తండ్రిమాట కాదనలేక మనసులో చదువ వలెనని యున్నప్పటికి పుస్తకం మూసి పక్కమీద పండుకుంది. "రేపటితో పీడ అంతా వదలిపోతుందిరా, భగవంతుడా!" అని యిట్లా ఏదో ఆలోచిస్తూ కళ్లుమూసింది.

శోభ, ఆమె, ఒకేక్లాసులో చదువుతున్నారు. శోభఅంత గొప్పవాళ్ళ పిల్లకాదు. బీదవాళ్ళ పిల్లకాదు. మధ్య రకం. కాని చాలా అందముగా వుంటుంది. క్లాసులో మంచి మార్కులు కూడా తెచ్చుకుంటుంది. "పువ్వులతో గూడిన నారకు వాసన కలిగినట్లు" శోభతోకూడిన హేమాకుకూడ బాగా చదువాలని మంచిమార్కులు తీయాలని బుద్ధిపుట్టింది. కృషిచేయటం మొదలుపెట్టింది.

శోభ ఆమెతో చదువుచున్నప్పుడు వాళ్ళ అమ్మ చచ్చిపోయింది. ఆమె తండ్రి చాలమెత్తనివాడు. అమాయకుడు కూడాను. ఆఫీసులో ఏదో విధంగా నెగ్గుకొస్తున్నాడు. ఆయనకు శోభఒకతే ముద్దుబిడ్డ. ముద్దుగా పెంచుతున్నాడు. భార్య గతించిన తరువాత శోభ సంరక్షణార్థమై ఆమె తండ్రి మారుపెండ్లి చేసుకున్నాడు. శోభకు అప్పుడే పది సంవత్సరములు నిండినవి. తల్లి బాగా తెలుసుకాని, మారుతల్లి వచ్చి ఆమెను తల్లి సంగతి మరిపింప చేసింది. అంటే మారు తల్లి ఆమెను అంత ప్రేమగా చూసేది. శోభకు ఆమెను వదలి స్కూలుకు వెళ్ళటంకూడా దుష్కరమయ్యేది. స్కూలులో శోభ నాటకాలలోను ఆటలలోను మంచి మంచి బహుమానాలు, పేరుకూడా పొందింది. కాని ముందు ఏమి జరుగనున్నదో ఎవరెఱుంగుదురు?

శోభ సవతి తల్లి మనసు పూర్తిగా మారిపోయింది. కారణం ఆమెకు ఒక కూతురుపుట్టింది. శోభవైపు ఆమె ప్రేమ, గారాబము విషంగా మారిపోయాయి. తియ్యని మాటలు బదులు తిట్లు వినబడుతున్నాయి. శోభకు కారణం ఏ మాత్రం తెలియలేదు. ఆమె మాత్రం తనకు చెల్లెలుపుట్టింది కదా అని ఎంతో సంతోషించింది. ఆమెను ఎక్కువగా ప్రేమించింది. కాని, చెల్లెలిని ఎత్తుకోవాలని వెళ్ళితే శోభకు దెబ్బలుకూడా తగిలేవి. యిప్పుడు ఆమెకు తల్లి, సవతి తల్లిలోని భేదభావం బాగా తెలిసింది. కాని శోభమీద సవతితల్లి అసూయ దినదినాభివృద్ధికావచ్చింది. చివరకు తన కూతురిని యెత్తుకొని మోయటంకొరకు ఆమె చదువు మాన్పించాలని చాలా పట్టు పట్టింది.

అప్పుడు శోభ ఒకరోజు:— పిన్నీ! నేనేం చేశానని నామీద అంతకోపంనీకు. నేను చెల్లెలిని నిద్రపుచ్చి యింట్లో అన్నిపనులు చేసిపెట్టి వెళ్ళి చదువుకుంటాను. చదువుసంధ్య లేకుండా యింట్లోచేతులు నులుపుకుంటూ కూర్చుంటే ఏమి లాభం? మన దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. దానిని స్త్రీ పురుషులు కలసి పనిచేసి నిలబెట్టాలి. స్త్రీలు కూడా పురుషునివలె చదువుకుని పైకిరావాలి. అప్పుడే మనదేశం కూడా పైకిరాగలదు. పిన్నీ, నీ కాళ్ళుపట్టుకుంటాను పిన్నీ! నన్ను మన్నించి నా చదువు మాన్పించకు పిన్నీ! స్త్రీ పురుషులు, స్త్రీలు చదువుకొని పైకివచ్చినందువల్ల కలిగే లాభాలు తెలుసుకోవాలంటే నీవు ఎల్లుండి మా స్కూలులో నాటకం చూడడానికి రా! అందులో మన యింటి ప్రక్క వున్న జమీందారుగారమ్మాయి హేమా నాయకుడుగాను నేను నాయకిగాను వేస్తున్నాము. అందులో స్త్రీ విద్యవల్ల వచ్చే లాభాలను దేశమునకు తేటతెల్లముగా చూపిస్తాను. అందరూ వస్తారు పిన్నీ నువ్వుకూడా తప్పక రా! అది చూస్తే నువ్వే 'శోభా! నీవు కూడా చదువుకొని దేశ స్వాతంత్ర్యం నిలబెట్టమ్మా' అంటావు. అని మామూలు పిన్నే కదా అని గుక్కతిప్పకుండా అనివేసింది.

కాని మంచిమాటలుకూడా చెడ్డవారికి విషంగా కనుబడుతాయి. అప్పుడు "ఓసీ నీపని యింతకరకు వచ్చిందటే

"కాని చూస్తానుగా" అని కళ్ళెఱ్ఱచేసి అక్కడనుంచి వెళ్ళి పోయింది. శోభగుండెల్లో రాయిపడింది. ఆమె తండ్రిఏమి చేయగలడు? అంకుశం అంతా ఆమె చేతిలోవుంది.

శోభ పెండ్లి. ఒక కురూపి, మూఢుడు అయిన ఒక యువకునితో నిశ్చయమయింది. శుభలేఖలు మాస్టర్లకు, పిల్లలకు చేరాయి. వారు సంతోషంతో కానుకలు తీసుకొని పెండ్లి సమయానికి వచ్చారు. అందరూ శోభ పెండ్లి చూచి ఆమె నాశీర్వదించి తమ తమ యిండ్లకు వెళ్ళి పోయారు. కాని రోడ్డుమీద వెళ్ళుతూ కొందరు శోభ స్నేహితులు, సహాధ్యాయినులు యిలా మాట్లాడుకున్నారు.

1 వ :—అదేమిటే చారుమతీ? ఆ అందం, ఆ రూపు, ఆ నలుపు ఏ జంతువుకు పోల్చాలో నాకు తెలియటంలేదే? వారిద్దరి పెండ్లిని కాకి ముక్కుకి దొండపండు కట్టినట్లుగా వుందే. సరేకాని మన శోభ ఎట్లా ఒప్పుకుందే ఆ పెండ్లికి?

2 వ :—నీమొహం! అది ఒప్పుకోవటం ఏమిటే? అది నాకు పెండ్లి వద్దందట! దానికి చదువంటేనే ఎక్కువయిష్టం. పెండ్లిమాట ఎత్తితే భగ్గున మండిపడేది. దాని ఆశయాలన్నీ చాలా పెద్దవిలే. యింతకు ఆ సవతితల్లిముండ వచ్చి యింత పని చేసింది. స్త్రీ కాదుటే మంచి కార్యము చెయ్యాలన్నా చెడ్డది చేయ్యాలన్నా సాహసంకలది. శోభ చదువు మాన్పించి దాని నొక కురూపి కిచ్చి పెండ్లి చేసింది. పెండ్లి సమయంలో శోభమొహం ఎంత వాడిపోయిందో చూశావుగా! మన నాటకంలో శోభ హేమమాల పెండ్లి కానేలేదు. కాని, రంగమణీ! వాళ్ళమ్మవుంటే యిల్లా చేసేదంటావా? పాపం ఆమె ఎప్పుడూ "మా శోభను బి.ఏ., వరకు చదివిస్తాను. ఆ తరువాత దానంతటదే స్వతంత్రంగా పెండ్లి చేసుకుంటుంది" అనేది. కాని విధి కృతము తప్పింప నెవ్వరి వశమే! అని శోభ భర్తను గురించి మాట్లాడుతూ వారు వారి యిండ్లు చేరిరి.

శోభకు పదకొండేండ్లయినా నిండలేదు. అప్పుడే ఆమెకు అత్తవారింటికి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. కాని ఆమె మనస్సెల్లప్పుడు చదువు మీదనేవుండేది. సవతితల్లికి ఆమె యింటిలో వుండటం ఏ మాత్రం యిష్టంలేదు. అందుచేత పెండ్లి అయిన 5 నెలలకే అత్తవారింటికి పంపి వేసింది. "మూలిగే నక్క మీద తాటిపండు పడినట్లు" చదువుమాని వేశానని కుమిలి ఏడుస్తున్న శోభ మీద అత్తవారింటి వంట భారం కూడా నెత్తిమీద పడింది. ఆమెకు దేశవిషయాలు తెలుసుకోవటం పుస్తకాలు చదవటమే తెలుసుగాని వంట చేయటం అంత బాగా తెలీదు. అందులోను కుంచెడు తప్పాలా వార్చాలంటే మాటలా! శోభ తల్లి ఆమెకు చదువుకు నేందుకు సమయము యిచ్చింది కాని వంటచేయుట కవకాశ మివ్వలేదు. వంట యింట్లోకి వెళ్ళేసరికి యింక :—

అత్తగారు :—ఏమే అస్తమానం పొయ్యి దగ్గరే పడి చస్తావేం, ఏగ్ఘూమయింది. యివ్వాక యివ్వాక వంట పని యిస్తే యివ్వాళ మమ్మల్నందరిని పస్తు పడుకో బెట్టేట్టుగా వున్నావు. ఆ, యింకా ఎక్కువ చదువుకుంటే ఎలావుండేదానివో? పిల్ల చక్కనిది, పనిపాటలు చక్కగా నేర్చినది, కొంచెము చదువుకున్నది అని అనుకుని బుట్టలో పడ్డాము. నీ చదువు. నీవు మండా! తొందరగా కానియ్యవే!

శోభ :—అత్తయ్యా! పచ్చి కట్టె పుల్లలవటం చేత పొయ్యిలోనుంచి పొగయే తప్ప మంట రావటం లేదండీ! అంతా నాదే తప్పనండి. కాని ఎందుకు చదువునలా తిడతారు? అది మన కందరకూ జ్ఞానం యిస్తోందనా? చదువు లేక పోవటంవల్లనే మనదేశం ముందుకు వెళ్ళలేక పోయింది. చదువుకుని విజ్ఞానం సంపాదించి మనం కూడా యితర దేశ స్త్రీలలాగ ముందుకు పోవాలి. యితరదేశాలలో చూడండి! అక్కడ బాల్య వివాహాలే లేవు, స్త్రీ బానిసత్వం లేనేలేదు, అంతా స్వేచ్ఛ. మరి మనదేశంలోనో, ఎవరైన ముందుకు రావటానికి ప్రయత్నిస్తే వారిని నిందిస్తోంది ప్రపంచం. వారికి ముందుకు పోవటానికి స్థానం యివ్వటంలేదు.

అని అత్తగారికి యింకా ఏవేవో చెప్పబోతుంటే అత్తగారు ఒక కఱ్ఱ బడిత పుచ్చుకొని "ఓసీ! నీవటే నాకు బుద్ధులు చెప్పవచ్చావు చచ్చినట్లు పడివుండక" అని తిట్టుతూ కఱ్ఱతో నాలుగంటించింది. యిది రోజూ జరిగేకథ. ఆమె భర్తకూడా తల్లికి తగిన కటిక మూఢుడు.

ఒకరోజు శోభయింట్లో ఏదో పనిచేస్తూంది. యింతలో ఆమె మరది (5 ఏండ్ల పిల్లవాడు) చేతిలో ఒక కవరుపుచ్చుకొని, "వదినా, నీకు వుత్తరం వచ్చిందొదినా" అంటూ

ఎగురుకుంటూ వీధిలోనుంచి వస్తున్నాడు. కాని యింతలో పిడుగులాగున శోభ భర్తవచ్చి తమ్ముడి చేతిలోనుంచి కవరు లాగుకొని చింపి చదువ నారంభించాడు. అందులో యిలా వ్రాసివుంది :—

నా ప్రియమైన పత్ని శోభకు.

'శోభా! నీవు నాకుతప్పక వుత్తరం వ్రాస్తానని చెప్పావు. కాని నీవు అక్కడకు వెళ్ళిన తరువాత వుత్తరమే వ్రాయ లేదు. నీవు అట్లా వుత్తరమే వ్రాయక పోతే నా మనసు ఎంతో ఆదుర్దాగా వుండదూ? నీవు ఒక రోజు నాతో "హేమూ, యింక కొద్దిరోజుల్లో మనమిద్దరము ప్రజలందరి ఎదుట ఎంతో ఆనందంగా పెళ్ళిచేసుకో బోతున్నాము. ఎందుకు నీకు చింత? మన మిద్దరము ఏకమై దేశసేవ చేసి దేశంలోని స్త్రీ పురుషులకు వారు కూడా ఏకమై దేశ సేవ చేయాలని మచ్చు చూపిద్దాము" అని అన్నావు. కాని తానొకటి తలచిన దైవమొకటి తలచునని మన యిద్దరి పెండ్లి యింకా రెండు రోజులుండనగా నీ పెండ్లి అయి పోయింది. యిప్పుడు నీ క్రొత్త భర్తతో చాల హాయిగా వున్నావను కుంటాను. కాని నన్ను మాత్రం మరువకు. మనం పెండ్లిచేసు కొనక పోయినా పిల్లలచేత మాస్టరుచేత భార్యా భర్తలమని పించుకున్నాము. పేపర్లలో కూడా పడ్డాము. వెంటనే వుత్తరం వ్రాయి.'

యిట్లు
నీ భర్త హేము.

ఆ వుత్తరం చదవగానే శోభ భర్తకు కోపం ఆగలేదు. వెంటనే తను తల్లిదగ్గరకు పరుగెత్తుకుని వెళ్ళి వుత్తరం చూపించాడు. అగ్నికి గాలి సాయమైంది. వారికోపం మరీహెచ్చ యింది. వెంటనే ఆమె తల్లి తండ్రులకు "మీ పిల్ల శీలం బాగాలేదు. ఆమె మాకక్కర లేదు. మా వంశానికి నాశకా రిణి అయింది. కాబట్టి వెంటనేవచ్చి తీసుకొని వెళ్ళ"మని అర్జంటు టెలిగ్రాము యిచ్చారు. లోపల శోభ భర్త ఆమె దగ్గరకు వెళ్ళి కోపావేశంతో ఒకకఱ్ఱతో ఒళ్ళుచితక బాదాడు. "ఓసీ ముండా, వాడినే పెండ్లి చేసి కొనక పోయావటే? మా యింటికి ఎందుకు వచ్చావు?" అని తిట్టినాడు. ఆమె దెబ్బలతో స్పృహతప్పి పడిపోయింది.

మధ్యాన్నం తల్లి, తండ్రి జట్కాలో దిగారు. చెల్లెలు కూడా వుంది. అప్పుడే శోభకు కొంచెము తెలివి వచ్చింది. తండ్రి మాటవినగానే ఆమె గాయములు తగిలినమాట మరచి పోయి పరుగెత్తుకొని తండ్రి దగ్గరకుపోయి, "నాన్నగారు! యిన్నాళ్ళకు నా మీద దయకలిగిందా? అబ్బ! నేటి నా సంతోషమునకు మేరలేదు" అని తన చెల్లెలిని ఎత్తుకొని, "ఏం పిచ్చితల్లీ! నీ అక్కను మరచి పోయావా" అని అప్పుడు సవతి తల్లిని చూచి, "ఏం, పిన్నీ యిన్నాళ్ళకు నన్ను చూడాలని బుద్ధి పుట్టిందా? మన వూరిలో అందరు కులాసాగా యున్నారా? మన హేము వాళ్ళందరు కులా సాగా వున్నారా" అని గుక్క తిప్పుకోకుండా ప్రశ్నలు వేయటం ప్రారంభించింది.

కాని తండ్రి ముఖంలో సంతోషంలేనేలేదు. వారికి టెలి గ్రాము చూడగానే సంగతేమిటో బోధపడ లేదు. యిటు మన శోభకు ఆ గొడవ తెలియదు. భర్త ఎందుకు తనను కొట్టాడా? అని వుద్దేశ్యము కూడా ఆమెకు లేదు. కాని తండ్రిని చూచి నివ్వెర పోయింది.

యింతలో ఆమె భర్తవచ్చి మామగారితో, "చూడండి మీ అమ్మాయి నడవడిక, ఎక్కువ చదివినందువల్ల లాభం చూచారా! ఎవరో హేముట! ఒక వుత్తరం వ్రాసాడు. అందులో స్పష్టంగా "నన్ను మరువకు ప్రియా" అని అంటూ వ్రాశాడు. వాడిని అడ్డంగా నఱికినా పాపం లేదు. ఎంత సాహసం! కట్టుకున్న మొగుడు యిక్కడ వుండగానే ఇంత సాహస కార్యమా? కాని వాడి ననుకోవటం ఎందుకు? మీ అమ్మాయి వప్పుకోకపోతే వాడింత పనిచేస్తాడా! విషం అంతా మీ అమ్మాయిలోనే వుంది. మా యింటి దగ్గర దీని ఆటలు సాగవు. ఇదుగో! మామగారూ! ఆ అమ్మాయి నా భార్యాకాదు, మీరు నాకు మామగారు కాదు. మా వంశానికి నాశకారిణి అయి వచ్చింది. ఆమె ముఖము నేను యింక చూడను. మొట్ట మొదట ఆచేసే పెండ్లి, ఎవడో ఆ హేమూతోటే చెయ్యలేక పోయారా? పాపం వాళ్ళ పెండ్లి రెండురోజులలో తప్పిపోయిందట, పేపర్లలోకూడా పడిందట. కాని వాళ్ళపాలిటి శత్రువులాగ మధ్య నేనొ న్నాను. పాపం యిప్పుడీమెకోసం ఎంత తపిస్తూవుంటాడో

తీసుకువెళ్ళండి. ఒక క్షణం మా గృహంలో ఉండడానికి వీలులేదు పొండి. మా యిల్లు యిప్పటివరకు పవిత్రంగావుంది. తొందరగా వెళ్ళిపొండి" అని శోభ భర్త గుక్క త్రిప్పుకోకుండా చెప్పటంవల్ల ఆమె తండ్రికి కూడా కొంచెము ఆమె మీద అనుమానం కలిగింది.

యిదిచూచి శోభ విషయం అంతా గ్రహించింది. అందుచేత ఆమె వారందరితో, "యిదుగో నిష్కల్మష హృదయంతో జరిగిన సంగతంతా చెపుతాను వినండి. నాలో ఏ విధమైన లోటూలేదు. నా శీలం పవిత్రమైనది. ఆ వుత్తరాన్ని మీరు సరిగా అర్థం చేసుకోలేదు. వుత్తరం యిట్లా వుండడానికి కారణ మేమిటంటే నేను చదువు చున్నప్పుడు మా స్కూలులో ఒక డ్రామావేద్దా మనుకున్నాము. అందులో "స్త్రీ పురుషులు చదువుకొని ఏకమై దేశ స్వాతంత్ర్యమును నిలబెట్టాలి" అని ప్రజలకు ఒక దంపతులు మచ్చు చూపుతారు. ఆ నాటకంలో నేను నాయకిగాను, హేమా అనే పిల్ల నాయకుడుగాను వేశాము. అందులో వివాహం కూడా చూపిస్తారు. యిది అంతా పేపర్లలో పడింది. స్కూలులో పిల్లలు మాస్టర్లు అంతా ఈ విధంగానే పిలచేవారు. అప్పుడు నాటకం యింకా రెండురోజులు వుండగా మా పిన్ని పట్టుదలవల్ల నా వివాహం అయిపోయింది. ఆ అమ్మాయి హాస్యముగా అట్లా వుత్తరం వ్రాసింది. మీరు కూడా బాగా చదువుకుని వున్నట్లయితే యిటువంటి చిన్న చిన్న విషయము యింత పెద్దగొడవ చేయకవుండెడి వారే. మీరు అందులో చివర వ్రాసిన **आपकी प्यारी बहन** అనేది హిందీ అవటం చేత అది తెలుసుకొనలేక తప్పుడు అర్థము తీసుకున్నారు. యింతే జరిగిన విషయం."

ఆమె ఉద్రేక పూరితమయిన, విచారకరమైన మాటలు వినేసరికి అందరి మనసు మారిపోయింది. భర్త కోపమంతా చల్లారి పోయింది. నిజం తెలుసుకొన గలిగాడు. భర్త ఆమె యొక్క ఆశయాలను గుర్తించ గలిగాడు. స్త్రీ పురుషులు ఏకమై దేశ సేవ చేయాలని వారిద్దరు కంకణము కట్టారు. అలాగే దేశానికి మచ్చు చూపించారు. కురూపి అయితే నేమి, మంచి గుణములు కలిగిన తరువాత? వారిద్దరు సత్యమైన ప్రేమను దేశానికి చూపించారు. ఆనాడు శోభ నాటకం ద్వారా చూపించ లేక పోయినా ఈ నాడు ప్రత్యక్షంగా అందరకూ చూపించ గలిగింది. ఆమె ఆశయాలు పూర్తిగా నెరవేరినవి. పెండ్లి అంటే నిజమైన పెండ్లియిదే.

"హేమా" కళ్ళు తెరిచింది. కిటికీలోనుంచి సూర్యుడు ఆమెకు "యింకా లేవవేం? అందరూ లేచారు"అని కోప్పడు తున్నట్లుగా సూర్యకిరణాలు ఆమె మీద పడుతున్నాయి. పగలు 9 గంటలయినది. ఆమె కండ్లు ఎఱ్ఱగా నిప్పుముద్దలయి పోయాయి. ఆమె ప్రక్కనే శోభ తెలుగు పరీక్ష వ్రాయుటకు సిద్ధంగావచ్చింది. యింకా హేమా లేవలేదని ఆమెను లేపింది. అంతే కాని హేమాకు మెలకువ రాలేదు. తెలుగు పద్యాలు తెల్లవారు ఝామునలేచి వల్లెవేద్దా మనుకుంది. పాపం లేస్తూనే "శోభా! శోభా! ఎంత బాధపడుతున్నావు?"అంటూ వుండటమూ అదే సమయంలో ప్రక్కన వున్న శోభ ఆమె మాటలు విని పక్కన నవ్వడమూ జరిగాయి. యింతలో హేమాకు పూర్తిగా తెలివి వచ్చింది. అప్పుడు శోభ ఆమెతో "ఏమోయి! హేమా! తెలుగు పరీక్షలంటే నీకు ఎంతో భయంకదా? మరి ఎందుకు యింత ఆలస్యంగా లేచావు. రాత్రి 1 గంట వరకు మేలుకుని చదివావా?" అని ప్రశ్నించింది. అదివిని హేమా తనకు కల వచ్చింది కాని నిజంగా అదంతా జరగలేదని పెద్ద పెట్టున నవ్వ నారంభించింది. ఆ నవ్వువిని ఆఫీసు రూములో వ్రాసుకుంటూన్న వాళ్ళ నాన్నగారు వచ్చి,- "ఏం పిచ్చితల్లీ! రాత్రి అంత సేపు నిద్రలో ఏడ్చావు, ఏమైనా పీడకల వచ్చిందా?"అని అడిగాడు. అప్పుడు హేమా రాత్రి తను కలలో చూచిందంతా పూసగుచ్చినట్లు తండ్రికి, శోభకు వినిపించింది. తను నిజమే ననుకొని ఏడ్చిందట. శోభ తల్లి తండ్రి కులాసాగానే యున్నారు. తను మామూలుగా చదువుకుంటోంది. కాని హేమా అప్పుడు ప్రపంచంలో యిల్లాంటివి చాలా జరుగు తున్నాయని నమ్మింది.

ఇదంతా "ఒకే నాటి రాత్రిలో" జరిగిన కథ.

——కుమారి టి. శారద

వ్యధ

★ శ్రీమతి గోటేటి బంగారమ్మగారు

ప్రశాంత నిశా సమయాన ఓ వృద్ధ కంఠం, చీకటిని చీల్చుకుని ప్రస్ఫురంగా ప్రతిధ్వనించింది. విస్మయంతో నాపురోగమనాన్ని ఖండించి అలా వింటూ వుండిపోయాను.

"హే భగవంతుడా! ప్రభో, ఎక్కడ వున్నావు నాయనా! ఇందతా నీలీలా నటనమేనా. ఈ ప్రపంచంలో ఏనాటికైనా శాంతి దేవత కన్ను తెరచి చూస్తుందా. ప్రజా స్వాతంత్ర్యం, ప్రజా స్వాతంత్ర్యం" అంటే ఏమిటో అనుకున్నా. అందరూ కలసి మెలసి వుంటారు, దేశం సశ్యశ్యామలం అవుతుంది అనుకున్నా. చివరికి యిలా పరిణమిస్తుందని కలలోగూడా వూహించ లేదు దేవా. నీవే లేవని కొందరు, అందరూ వకటేఅని మరికొందరూ, వారు వేరు, వీరు వేరు, అని కొందరూ, వారు ఉండకూడదని కొందరూ, వీరిని అణగ ద్రొక్కాలని కొందరూ, ఈ మచ్చరము, ఈ అసూయ, ఈ భిన్నాభిప్రాయాలు, సాధుహింస, కొట్లాటలు, ఈ రక్త పాతము, విన లేక చూడ లేక హృదయం బ్రద్దలవుతోంది. ఓ వీర భారత సహోదరులారా! మీరు అనేక సంవత్సరాలు దారాపుత్రులను విడచి, సర్వమూ త్యజించి, కారా గృహాలలో పడరాని కష్టాల ననుభవించి, అందరూ వకటేనని ఉద్ఘోషించి, భారత దాస్య శృంఖలాలని త్రెంచి తెచ్చిన స్వరాజ్యమేనా యిది? "అందరు మానవు లొక్కటేమైనా, మనకీ ఖర్మము తప్పదిదేలా" అన్న సంగీతాలూ, "దేశమంటే మట్టికాదోయ్, దేశమంటే మనుషులోయ్" అన్న గేయాలు, మనకి స్వాతంత్ర్యం వచ్చే వరకునేనా పరమేశ్వరా! న్యాయం, ధర్మం, సత్యం, అహింస, యివన్నీ ప్రయాణమై, మన పూజ్య బాపూజీతో పాటు అమరత్వాన్ని పొందాయా! గాంధీజీయే మన ఆదర్శ పురుషుడు, మనం అంతా ఆయనమార్గాన్ననుసరించి నడచుకోవాలి" అనే వార్తలు గాలివార్తలూ, పైపై మాటలూ నేనా? పదవీ వ్యామోహం అనే దారుణ పిశాచం, ప్రజలని మార్చి, తల్లక్రిందులుజేసి తమ కర్తవ్యాన్నే మరపింపజేసిందా. బాపూజీ బోధ మానవ హృదయాలని స్పందించి, ఏనాటికైనా క్రియా రూపకంగా వెలువడుతుందా, లేక యాదవ కులములో ముసలంలా పరిణమిస్తుందా. ఏమి నీ మాయ ప్రభో! సంతతము నీ ధ్యానప్రభావమున కర్మపరిపక్వము నొంది, ప్రజలలో నీ భక్తి మార్గపు అమృతధారలు కురిపించే త్యాగులూ, యోగులూ, సర్వసంగ పరిత్యాగులూకూడా యీ పుణ్యభూమిలోవుండకూడదని నిశ్చయించావా తండ్రీ. ఇన్ని నిర్బంధనాలు పాపం ఆ తెల్లవాళ్లలోకూడా కనపడలేదే. ప్రజలలో ఐకమత్యం కలుగజేసి, నిష్కల్మష ప్రేమభావంతో వర్తించేటట్లు అనుగ్రహించలేవా తండ్రీ! "హిందుఔర్ ముసిలిం ఏక్‌హై" మాట అటుంచి హిందువుతో హిందువులకే కొట్లాటలా? ఈ వృద్ధాప్యంలో యివన్నీ చూసి చూసి దుఃఖించటానికే నన్ను బ్రతికించావా!"

రానురాను కంఠ స్వరం మందమై చీకటిలో కలిసిపోయింది. ముకుళిత హృదయంతో యిల్లు చేరుకున్నాను.

★

కథానిక:

మా వారూ రచయితేనని నాకు గర్వం!

వాడ్రేవు శ్రీ జోగిపంతులుగారు

అన్నయ్య తను రాసిన కథలున్న పత్రికలన్నీ పంపేవాడు. అన్నయ్య రచన ఏదోవొకటి లేని తెలుగు పత్రికలు ఆ రోజుల్లో లేవంటే గొప్ప కాదు! అన్నయ్య రచనలు ఇతర పాఠకుడు చదివేటంత ఆసక్తితో చదివే దాన్ని కాను. సాధారణంగా ఒక రచయితతో పరిచయంవున్న పాఠకుడు—ఆ రచయిత ఎంత చక్కగా రాసినా అదొక విధమైన అసంతృప్తితో చదువుతాడు! చలంగారితో కానీండి, మరో రచయతతో కానీండి నాకు పరిచయం లేదు కాబట్టి, మా అన్నయ్యపంపిన పత్రికలలోవున్న ఇతర రచనలు ముందుచదివి, ఆఖరున-అదొక అసంతృప్తితో మాఅన్నయ్య రచన చదివేదాన్ని! ఒకరచయిత, తను కథకుణ్ణనిగానీ, వ్యాస కర్తననిగానీ ఎవరికీ-ఎక్కువగా పరిచయంవున్న వారికేనా సరే - తెలియకుండా చేసుకోడానికీ, తద్వారా న్యూనతను కొంత పోగొట్టుకోడానికి, మారు పేర్లు (పెన్ నేమ్) బాగా ఉపకరిస్తాయి! అంతే కాకుండా సంఘంలోని విద్రోహులను నిర్మొగమాటంగా విమర్శించడానికి ఈ మారు పేర్లు బాగా సహకరిస్తాయి. అందుచేత ప్రతి రచయిత ఒక 'పెన్ నేమ్' ఎంచుకోడం మంచిదనీ మా అన్నయ్య అప్పుడప్పుడు అనటం నాకు బాగా జ్ఞాపకముంది. ఎందుచేతనంటే ఆవ్యక్తి ఆ రచయితని పదిమందిలో వుండగా చూసి, 'ఈ పెద్ద మనిషి కథలు రాస్తాడట!' అనీ, 'వ్యాసాలు రాసి దేశాన్ని వుద్ధరిస్తాడట!' అని ఆతనిలోని విజ్ఞతను ఏమాత్రం గమనించకుండా, న్యూనపరచడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. ఇది నా స్వానుభవంమీద చెప్తున్నానని కూడా మా అన్నయ్య అనే వాడు. ఇది నిజమే, ఏమంటారా, 'కచటతప'లో పర్వతాలు ఏడ్చినట్టు, తను రాయలేనందుకు ఏడవక, ఎదటి వాడు రాసి షైన్ అవుతున్నాడే అని ఏడుస్తారు కొందరు! రచయిత కావడం అంత బ్రహ్మాండమైన విషయం కాకపోయిన మాట వాస్తవమే! ప్రయత్నిస్తే వారూ కావచ్చు! ప్రయత్నించరు. ప్రయత్నించే వాణ్ణి చూస్తే ఏడుపు!

పగలెల్లా కాలేజీలో కొట్టుకుని కొట్టుకుని వచ్చాక ఈ తెగరాయటమనేది అన్నయ్యకి ఎట్లా సాధ్య పడేదా అని అనుకుంటుండే దాన్ని. ఎండాకాలపు సెలవులకి వస్తున్నానని వుత్తరము రాస్తూ "కథలురాసే మా అన్నయ్య వస్తున్నా" డని మటుక్కి టాం టాం చేయొద్దన్నాడు.

కాని మా అన్నయ్య కథలురాస్తాడని చెప్పుకోడంకంటె మరో ఘనత నాకేం కనబడలేదు!

అన్నయ్య వొచ్చిన నాలుగురోజులు దాకా వూళ్ళోవున్న పత్రికలవాళ్ళూ, రచయితలూ తెగ వొచ్చారు! తను ఈ వూరు వొస్తున్నట్లు వాళ

క్కూడా వ్యాసాలు రాశాడు గావును! మా వూళ్ళోకూడా ఇంతమంది రచయిత లున్నారని నే నెప్పుడూ అనుకోలేదు! సెక్స్‌గురించి రాయ మని సెక్స్ పత్రికల వారూ, జాతీయ జీవనం గురించీ, పీడిత ప్రజానీకం గురించీ రాసి యివ్వ మని జాతీయ పత్రికలవాళ్లూ, బాల సాహిత్యం కథల్లో రాయమని పిల్లల పత్రికలవాళ్లు, చలన చిత్రకళా పురోభివృద్ధికి మార్గాలు సూచిస్తూ సీరియల్ వ్యాసాలు రాయమని సినీమా పత్రికల వారూ ఇలాగ రక రకాల పత్రికల వారు రక రకాల వ్యాసాలూ, కథలూ రాసివ్వమని వేధిం చుకుతిన్నారు. అందరికీ తలో వ్యాసం పంపుతా నని హామీ యిచ్చి వదల్చుకున్నాడు.

అన్నయ్య భయపడినట్లు 'వీడూకూడా రచ యితే నటోయ్!' అని ఎవ్వరూ అనలేదు. ఒక్క మా వారు తప్ప! 'ఇప్పటికే నా సత్యాన్ని గ్రహింప గలిగినందుకు ధన్య వాదాలు!' అన్నాడు అన్నయ్య. 'ఆయన' మరి మాట్లాడ లేదు!

'నువ్వుకూడా రచన నేర్చుకో రాదూ?' అన్నాడు అన్నయ్య ఆయనతో. ఒక వెకిలినవ్వు నవ్వి వూరుకున్నారు. గట్టిగా పట్టుపట్టడం చేత సరే కానీయమన్నారు. వ్యక్తి పేరునిబట్టి ప్రచు రించే పత్రికలు కొన్నీ, రికమెండేషన్ల వల్ల ప్రచురించే పత్రికలు కొన్ని ఏదో సమితి పేరు చూసి ప్రచురించే పత్రికలుకొన్ని వుండడంచాత పై విషయాలలో సంబంధంలేకుండా రచన విలు వని గుర్తించే 'ఆంధ్రమహిళ' వంటి పత్రికలలో భావం మాత్రం చెప్పి ఆయనచేత రాయించే వాడు అన్నయ్య. ఆ నెలవల్లో కనీసం ఓ అర డజను రచనలన్నా రాయించాడు. ఇప్పుడు 'మాకు మీ రచన ముఖ్యావసరం!' అని ఆయనికి రోజూ వుత్తరాలు వచ్చేటంత పెద్ద రచ యిత అయ్యారు! ఇంట్లో ఏ చిన్న సంఘటన జరి గినా నా పేరు కథలో కెక్కించి రాసేస్తారు! ఇప్పుడు మా అన్నయ్యే కాకుండా - మావారు కూడా రచయితేనని గర్వంగా చెప్పుకొంటాను! ఒప్పుకుంటారా?

చిన్న కథలు

సంపుటములు 5, 6, 7, 8: రచన శ్రీ శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, ప్రకాశకులు. కలాభివర్ధనీపరిషత్తు, రాజమండ్రి; వెల ఒక్కొక్క-సంపుటము 1-4-0.

రచయిత సుప్రసిద్ధ విద్వాంసులు, కథకులు, ఆంధ్ర విద్వత్ లోకమునకు చిరమిత్రులు. సంపుటము 5 అంతయు నొక్కటేకథ—వడ్లగింజలు. పుటలు 164. ఇది కొన్నేండ్ల క్రితమాంధ్ర వార పత్రికలో బ్రచురితము. నిరుపేదయగు విద్వచ్ఛిఖామణి తంగిరాల శంకరప్ప పండితోత్తముడైన పెద్దాపురపు మహారాజును దర్శించుటకు పడిన యగచాట్లను కథ నిరూపించుచున్నది. చదరంగమున నిద్దరూ నిపుణులు. కడకు విజయము కథా నాయకుడు శంకరప్పదే.

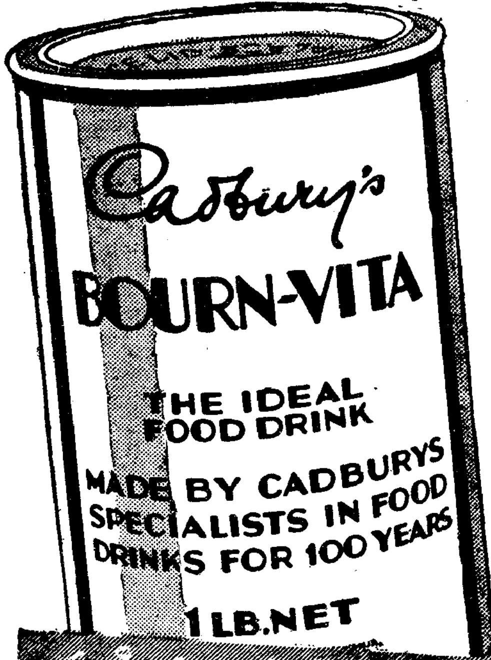
ఆరవ సంపుటమందలి కథలు మూడింటిలో, "శుభికే! శిరఆరోహ" మొదటిది. ఇందులో ఆంధ్రులు హిందూస్థానీ దేశ భావల, సంప్రదాయముల, కళల ననుసరించుచు, తమ యాచారవ్యవహారముల, సంగీత సాహిత్యముల, విద్యల నెటుల సేవగించుచున్నారో బహు చక్కగ జూప బడ్డది. ఇందలి "గొంగామాయ్, రామేషు" పాత్రలు యీ పరాధీన నాగరికతను స్పష్ట పర్చుచున్నవి. రెండవ కథ—తాపిమేస్త్రీ రామదీక్షితులు బి. యే.—పేదతనమువల్ల నణకువ, ధనాధికత వల్ల గర్వము, వాని ఫలితముల దెల్పుచు, "ఓడలు బండ్లగును, బండ్లోడలగు" నన్న వాక్యము ఋజువుచేయుచున్నది. ఇది ప్రథమమున నాంధ్రశిల్పిలో ముద్రితము. మూడవకథ-గులాబీ అత్తరు-ఫకురల్లీఖాను రాజదర్శనార్థం ఢిల్లీనుండి పెద్దాపురం వచ్చి హుతాశుడై, రాజునకు గాన్కగ తెచ్చిన అత్తరు సీసాను, కోట గోడకు విసిరియప్పుడే బయటకు వచ్చుచున్న రాజును మూర్ఛిల జేసెనని జెప్పుచున్నది. ఇదియు నాంధ్రశిల్పిలో బ్రకటితమై, రేడియోలో బ్రసారితమైనది.

సంపుటము 7 అంతయు నొక్కటే కథ—మార్గదర్శి—పుటలు 136. కథానాయకుడైన మార్గదర్శి జీవిత మాదర్శప్రాయమై, నిరుపేద బ్రాహ్మణుడు వర్తకంవల్లనెంత సంపన్నుడై, స్వతంత్రుడై, సుఖజీవనము జేయగలడో జూపుచున్నది. యీ కథ వుద్యోగము దాస్యమును, పరాధీనతను మప్పి, స్వప్రతిభను గ్రుంగదీయుననియు, అందరు కులభేదం లేకయన్ని వృత్తుల నవలంబించ వచ్చుననియు బోధించుచున్నది. ఇది మొదట భారతిలోను, తదుపరి ఆనంద వాణిలోను ప్రకటితము.

ఎనిమిదవ సంపుటమందలి కథ - కన్యాకాలే యత్నాద్వరితా—పార్వతీశం రంగనాయికలకు వివాహము నిశ్చయమై, కారణాంతరములవల్ల నది జరుగక పార్వతీశం జానికమ్మలకు బరిణయమగును. రంగనాయిక బాల వితంతువై జానికమ్మతో మైత్రినెరపి పార్వతీశంను జేరుకొనును. ఈ కథ భారతిలో బ్రచురింపబడినదే.

కథలపేర్లుకొన్ని, కథలలోపల వాక్యములు, పదములు కొన్ని, సంస్కృతమైనను, శైలిసలలిత ప్రవాహము. మిక్కుటముగ సంభాషణ సరణి యనుసరితము. ఐదవ సంపుటము దప్ప, మిగత సంపుటములకు ప్రథమకూర్పు. ముఖపత్రములు, ప్రచురణ రమ్యములు. రచయిత, ప్రకాశకులు యిట్టి చక్కని కథల నింకను నాంధ్రుల కర్పింతురని మా యాశయము.

గ్రంధసమీక్ష ★ డాక్టర్ కౌతా యశోదాదేవిగారు యం.ఏ., డి.లిట్.

మంచి రుచి అయినది- చాలా బాగుండును

పుష్టికరాహారాలు సమృద్ధిగా ఉన్నవి.

బోర్న్-విటాలో ఎముకలను నిర్మాణంచేసే ద్రవ్యాలు, బలమిచ్చే ద్రవ్యాలు 95%కు ఎక్కువగా ఉన్నవి. ఇందుకు తోడు, ఇది చాలా రుచిగా ఉంటుంది. జీర్ణశక్తిని వృద్ధి చేస్తుంది, తేలికగా విపాకమౌతుంది. ముఖ్యంగా స్త్రీలు గర్భవతులుగా ఉన్న సమయంలోను, వ్యాధి నుంచి తేరుకొనేటప్పుడు ఇది బాగా ఉపయోగపడుతుంది.

కాడ్‌బరీస్

బోర్న్-విటా

కాల్‌సియుం విటమినులు ఎక్కువగా ఉన్నవి.

కాడ్బరీ శ్రేష్ఠతకు ప్రసిద్ధం.

నా
ది
నా
ది
నా
ది

MY AMRUTANJAN

There are *Millions* of "MY"s in that **MY**

Applied to the 46 year old "Pocket Doctor" of INDIA.

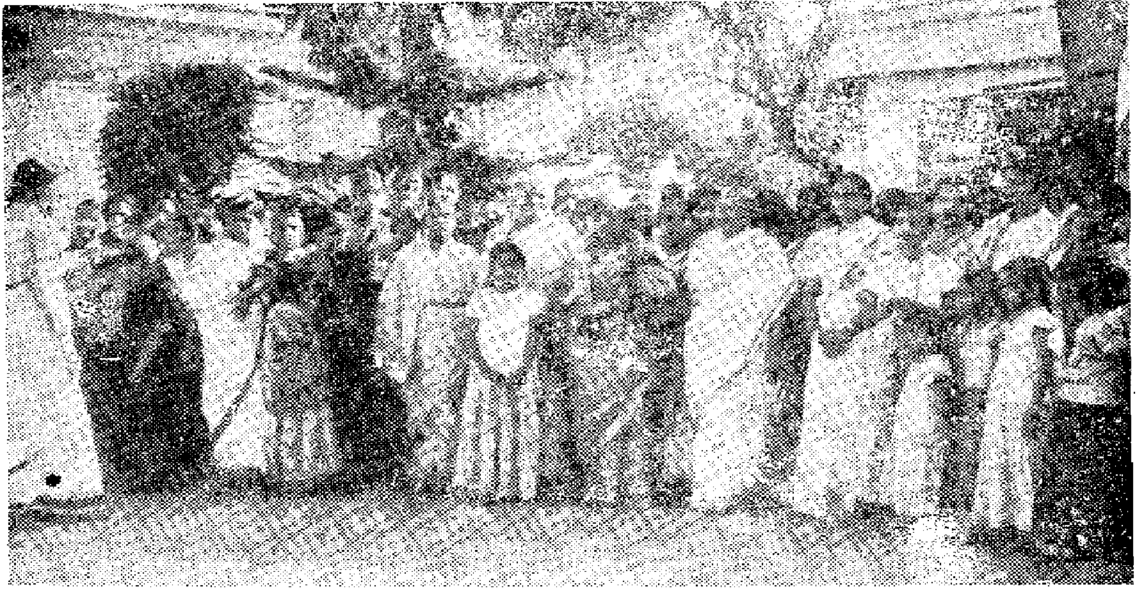
అమృతాంజనము

గాని,

" యథాయథా................కాళీధవళత్వ శంకయా."

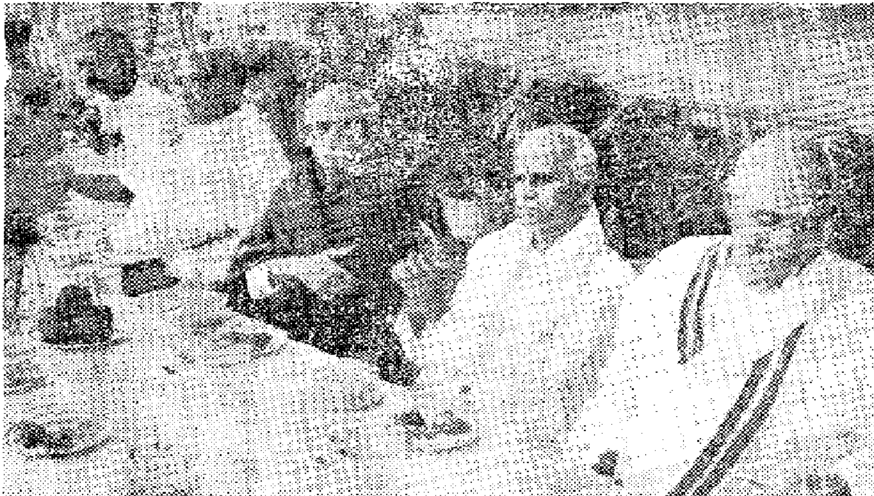
అమృతాంజనమా ! నీ కీర్తిముల్లోకములను దెల్పుఁజేయు ఫ్రూనికతో పెరుఁగుచున్నప్పుడెల్లను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడునేమోయను భయముచే నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది సుమా !!!

Edited and published by G. Durgabai, M.A., B.L., at the Andhra Mahila Sabha, Mylapore, Madras.
Printed by M. Satyanarayana at the H. P. Press, 12, Thanikachalam Chetty Road, T'Nagar, Madras.

మహిళాసభలో శ్రీమతి సరోజినీనాయుడుగారికి స్వాగతము

రాష్ట్రపతికి మదరాసు మహాజనుల విందు
రాజాజీహాలు ప్రాంగణములో

ఆంధ్రమహిళాసభ

మైలాపూరు - మద్రాసు

—⁂—

మహిళా విద్యాలయము :— హిందీ, కాశీ విశ్వవిద్యాలయపు ఎడ్మిషన్, ఇంటర్మీడియెట్ పరీక్షలు, నృత్యము, గానము

పారిశ్రామిక విద్యాలయము :- కుట్టు, ఎంబ్రాయిడరీ, ఉల్లు అల్లికలు, నూలు వడకుట, చేనేత ఇత్యాది పరిశ్రమలలో గవర్నమెంటు పరీక్షలకు శిక్షణ. బీద విద్యార్థినులకు ఉచితము
(గవర్నమెంటువారిచే రికగ్నైజ్ చేయబడినది)

టెక్నికల్ ఇన్‌స్టిట్యూట్ :— స్త్రీలకు టైపు, షార్టుహాండు - గవర్నమెంటు పరీక్షలకు శిక్షణ

మహిళా మందిరము :— స్త్రీవిద్యార్థినులకు వసతిగృహము

ఆంధ్రమహిళ :— స్త్రీలలో విద్యావ్యాప్తికై, స్త్రీలచే నడుపబడుచున్న సచిత్ర మాసపత్రిక

నిర్మలాదేవి గ్రంథాలయము :- సభ్యురాండ్ర, విద్యార్థినుల ఉపయోగార్థము సేకరించిన తెలుగు, హిందీ, ఆంగ్ల గ్రంథ సముదాయము

క్రీడా, క్లబ్బు శాఖలు

సభ్యురాండ్రుగా చేరి, యీ జాతీయ సంస్థను పోషించండి

Wrapper printed at Ananda Press, Madras